

Föreningen Gamla Carlsrona

— 60 år —

1945 - 2005

Ritad av Sten Ljungcrantz

Kaulskroniten

20:e
Årgången

1:2005

Jubileumsnummer

Föreningen Gamla Carlscronas Jubileumsprogram för våren 2005

- Fr.o.m. tisdagen 1 febr. **Försäljning av biljetter till Jubileumsrevyn.**
Plats: Föreningslokalen.
Tider: måndag t.o.m. fredag kl. 13.00-17.00.
Dessutom kvällstid onsdagar 17.00-19.00.
- Tisdagen 8 febr. kl. 18.00 Besök på Marinens Planetarium.
Samling vid Rosenbom 17.30. Avgift: 30:-
- 11,12,13,18 och 19 Mars Jubileumsrevyn "Vi går igen"
Se sista sidan för program.
- Torsdag 14 april kl. 19.00 Jan Johansson, kakelugnsmakare,
berättar om sitt hantverk.
Plats: Föreningslokalen. Avgift: 20:-
- Söndagen 1 maj kl. 8.30 Välkomna på fika efter reveljen.
Plats: Föreningslokalen.
- Torsdagen 12 maj kl. 15.00 Besök på Vattenborgen.
Samling: senast 14.45.
- Torsdagen 19 maj kl. 18.00 Besök på Vattenborgen.
Samling: senast 17.45

Observera! Förhandsanmälan önskvärd på grund av begränsat antal platser till våra program tfn.0455/10191 el. tfn.svarare 0455/10190.

Lövmarknaden har vi öppet hus som vanligt och vårt försäljningsstånd finns naturligtvis vid Trefaldighetskyrkan.

Föreningen Gamla Carlscrona
Organisationsnummer 835000-3482

Postgiro 64 48 62-5
Bankgiro 387-1068

Kaulskroniten, medlemsblad för Föreningen Gamla Carlscrona,
Nr 1, 2005, 20:e årgången. Upplaga 4.500 ex. ISSN 0430-8433
Föreningen Gamla Carlscrona, Alamedan 11, 371 31 Karlskrona
Tfn: 0455-101 91 Telefonsvarare: 101 90, E-postadress: info@fgc.nu
Nu kan vi hälsa Er välkomna till vår hemsida adress: www.fgc.nu
Redaktör: Sten A. Petersson, Tobias väg, 370 22 Drottningstjärn,
tfn: 0455-33 94 27
För uppgifter i medlemsbladet ansvarar resp. författare.
Föreningslokalen är öppen varje **helgfri onsdag kl.17.00-19.00**
från **september t.o.m. maj**, dessutom efter telefonöverenskommelse.

Redaktören har ordet

60 år !

1945 - 2005

Minnesbilder tecknade av Sten A. Petersson

”Din klara sol går åter upp- jag tackar Dig min Gud”....

I ljusa barnaröster klingade psalmen ut över klassrummet och försvann in i vintermorgonens mörker i Amiralitetsparken utanför.

Ännu en morgon hade börjat för ”fröken” Ingeborg Nyblén, i Amiralitetsskolans första klass, höstterminen 1945.

Framför mig på skolbänken brann fyra julgransljus, i små röda kulljusstakar med namnet Sten påmålade, liksom framför de andra barnen, som hade sina namn målade på sina ljusstakar, på sina bänklöck.

Mitt allra första jullov närmade sig, detta år, då det rådde fred på jorden igen. Det var sista veckan före lovet, därför hade vi tänt det fjärde ljuset. Det var fjärde advent på söndag och julafton, ”dopparedan”, dagen efter.

Fröken Nyblén var en lärare av gamla stammen. Varje morgon den gångna terminen hade börjat med att vi, tysta som möss, (här fick man lära sig respekt) stod vid våra bänkar när hon kom in och hängde sin kappa, nu på vintern sin tjocka bruna päls, borta vid dörren. Så gick hon fram till klassrumsorgeln och satte sig ned för att spela den obligatoriska morgonpsalmen.

Ingeborg Nybléns småskoleklass Ht 45- - vt 47. (Namnen med reservation för redaktörens ev. minnesluckor.)*Övre raden:* Bertil Olausson, Björn Svensson (tvilling med Ulf, Örnen/Savoy) Barbro Karlsson, Olle Hammarberg, Cecilia Torold, Roy Johansson, Ingvar Nilsson, Anita Jerlmark, Sten A. Petersson.

Mellanraden: Gunnell Tillgren, Siv Svensson, Sylvia Karlsson, Kerstin Petersson, Birgitta Olsson, Berit Olausson, Lena Nordin, Birgitta De Maré.

Nedre Raden: Jan Hjert, Ingvar Nilsson, Ulf Svensson (tvilling m. Björn ovan) Arne Karlsson (Karmskog), Hans Gröhn, Hans Fridolf, Lars-Olof Karlsson

Just denna dag, onsdagen 19 december 1945, hände något i vår stad, som skulle påverka mig, och ha stor betydelse senare, i mitt vuxna liv, och även det värt att tända ett ljus för!

En lärare i närbelägna Rosenfeldtskolan, folkskolläraren Sven-Öjvind Swahn, hade tillsammans med två unga lovande karlskronakonstnärer, bildat en hembygdsförening, vars första styrelse konstituerade sig denna dag.

Jo, jag hade mött honom, magister Swahn och hälsat några gånger, då jag besökte det Swahnska hemmet, med sonen Bo Swahn. Bosse var ett halvår äldre än jag. Bosses pappa var en storvuxen, vänlig farbror, vars röst man också kunde höra i den lokala radion. Jag såg, och hälsade på honom ute, rätt många gånger, då jag titt som tätt besökte min älskade faster, Elsa Werngren, som bodde i Ö. Prinsgatan 16, mitt emot Swahns hus, med sin man Arthur och sönerna, mina kusiner, Olle o Yngve. Själv bodde jag ganska nära, borta på Kungsbrogatan 1, i det lilla hus som var länsresidensets vaktmästareboställe, varifrån jag har så många underbara barnomsminnen.

Onsdagen den 5 december detta år, 1945, var en notis införd i Blekinge Läns Tidning där man kunde läsa: *"De, som är intresserade för den äldre karlskronabyggelsen, bör inte försumma den vernissage, som äger rum i dag i Blekinge Museum. Som Blekinge Läns Tidning tidigare kunnat meddela, har konstnärerna Erik Langemark och Tore Nobling påtagit sig det berömvärda värvet att i akvarell och teckning föreviga det gamla Karlskrona och resultatet av dessa konstnärliga mödor är det, som nu utställes. Vidare är meningen, att man skall söka få till stånd en sammanslutning som skall slå vakt om stadens gamla minnen av olika slag".*

Till utställningen hade många Karlskroniter kommit och fått en introduktion och rundvandring genom utställningen, ledda av den kunnige och underhållande Sven-Öjvind Swahn, som berättade om Karlskrona, såväl i konsten, som verkligheten. Redan under kvällen tecknade sig 20-talet som medlemmar, i den ännu ej bildade förening, som man här tog initiativ för.

Idén till en hembygdsförening föddes, enligt brodern Paul, hos Erik Langemark, som under långa perioder under krigsåren, var inkallad till beredskapstjänst i kustartilleriet. Under mellantider i tjänstgöringen uppehöll han, liksom andra inkallade lärare, vikariat, i hans fall som teckningslärare, på skilda ställen i landet. Under en permission framförde han sina tankar om en hembygdsförening till Swahn och vännen Per Rostin. Planerna han presenterade var väl genomtänkta, som alltid då det gällde Erik, då han enligt Paul Langemark, förhört sig om hur man skulle gå till väga, hos sakkunniga lärarekolleger, på de olika platser han tjänstgjort.

Höstterminen 1945 var Erik tjänstledig, för att tillsammans med konstnärsvännen Tore Nobling, avbilda och dokumentera så mycket som möjligt, av stadens rivningshotade bebyggelse. Detta ideella arbete resulterade i den kollektion mål-

ningar som blev utställningen ” Gamla Karlskrona” på Blekinge Museum. Då föreningen bildades uttalade Swahn ett tack för detta initiativ, till de båda konstnärerna, som säkert kände sig förbigångna, då ingen av dem, som synes nedan, kom att ingå i den första styrelsen. Erik valdes in några år senare som ledamot och Tore som suppleant.

De bilder Nobling ställt ut köptes in, då föreningen som gåva erhöll 3000 kronor för att finansiera detta. Tavlorna finns ännu i föreningens ägo. Beloppet var blygsamt, men välbehövligt, för den fattige konstnären.

Erik fanns omväxlande som ledamot och suppleant (*det senare på eget önskemål*) under 46 år, i föreningens styrelse, från 1948 till 1994. Från 1976 kom jag att samarbeta med honom här. Han sålde aldrig sina alster från utställningen, men donerade 1994-1995 etthundranittio tavlor till Karlskronas innevånare. Samlingen förvaltas av Karlskrona kommun, som har anordnat en permanent utställning i konsthallen Båtsmanskasernen på Stumholmen. År 2000 erhöll föreningen som gåva från brodern Paul två oljemålningar, den ena målad på Hattholmen 1957 och den andra ett självporträtt av Erik, som han såg ut, vid föreningens tillkomst, samt några teckningar som använts som illustration i årsboken 1957.

Oljemålningarna hänger i föreningens bibliotek, som vi döpt till Langemarksrummet.

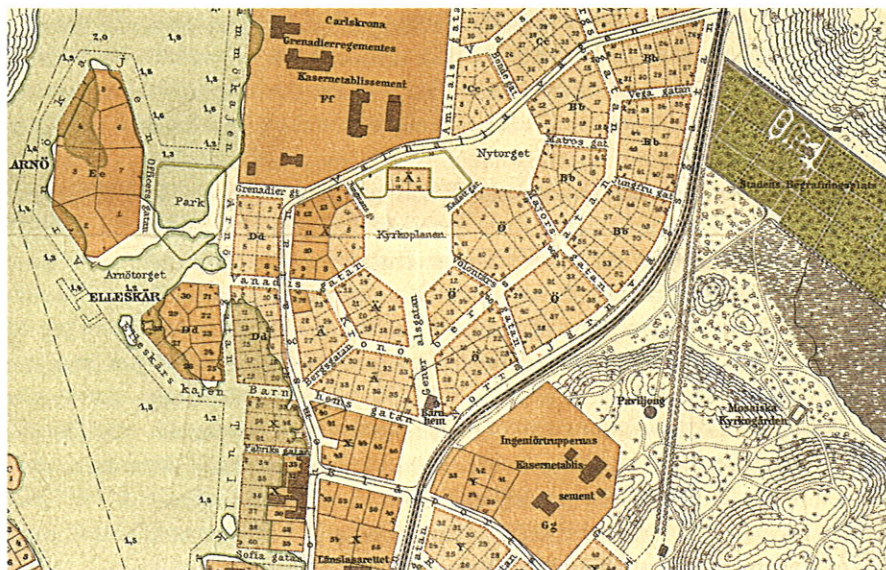
Som bevis på vår stora uppskattning av Erik Langemark, föreslog föreningen, att passagen vid stadsbiblioteket, från Borgmästaregatan till Stortorget, skulle kallas **Erik Langemarks trappa**. Vi fick gehör för detta och invigningen/avtäckning av skylten (*som bekostats av medlemmen Olle Sivall*) skedde med Erik närvarande 26/10 1996.

En ny stadsdel

Det var under denna tid, mitten 1940 talet, **rivningsraseriet** i Karlskrona hade startat på allvar. Man behövde bostäder, till de stora barnfamiljerna. Början på 40-talet, krigsåren, hade gett upphov till en verklig ”Baby-Boom”. ”Barnrikehusen” föddes, och det inte bara revs i den gamla stadskärnan, utan **helt nya stadsdelar växte upp**.

I Karlskrona kom det vackert tallbevuxna, kuperade ”Galgamarken”, som, vilket jag tror är mindre känt, varit stadsplanerat med gator och torg, att omplaneras, och bebyggas med 40-talets rektangulära, reveterade tegelhus, i ”funkisstil”.

På kartan över **Galjamarken**, med omgivning, ser man att det var tänkt att fylla igen vattnen, mellan öarna Arnö och Elleskär, ända intill strandområdet . Här skulle man göra gator och kajer, ja till och med en park. Den breda Generalsgatan, uppe på Galjamarken, var tänkt att gå över stadsdelen, från det då redan befintliga barnhemmet, till en öppen plats, kallad Kyrkoplanen, där en garnisonskyrka skulle byggas för Grenadjärregementet. Karlskrona Kungliga Grenadjärregementet, låg här på Gräsviksområdet, åren 1902 -1927. Kasernområdet övertogs sedan av Kust-

Detaljbild över Galgamarken och närliggande områden, ur stadsplanekarta, från 1906, upprättad av stadsingenjören Hjalmar Thedelius.

artilleriet, som dessförinnan huserat på bataljon af Trolles område på Vallgatan. Amiralitetet hade ju och har sin egen kyrka på Trossö. Nu skulle även grenadjärerna få sin. Storstilade planer! Så småningom, då dessa gått om intet, uppfördes för Kustartilleriet, nu nedlagda KA2, det lilla Garnisonskapellet, som många galgamarksbor minns från sin ungdom, i backen från Polhemsgatan.

Kartan visar en helt annan stadsbild än det "folkhem" som förverkligades här, märkligt nog mitt under "brinnande" krig. Var det en tanke bakom de krigiska namn, från tiden runt stadens uppkomst, som Utridarevägen, Snapphanevägen, Fogdevägen, man nu istället gav de nya gatorna? Om detta och livet i den nya stadsdelen, skall vännen, ledamoten i föreningens styrelse, Rolf Andersson, få berätta mer ingående. Han är "årsbarn" med mig och växte upp på Galgamarken och har gått i söndagsskola i Garnisonskapellet. Det lilla Garnisonskapellet kom på så vis att till del, fungera som stadsdelskyrka.

Jag har själv en hel del minnen från Galgamarken, då min mormor, Selma Mehrén, som jag ofta besökte, flyttade hit, till Utridarevägen, då man rev Pantarholmskajen 18, dessutom var ju Valborgsmässobålet, en kär tradition, alltid här, på Galgamarksberget, under min ungdom.

De tre från Karlskrona, Swahn, Langemark och Nobling, genomförde något, som i våra dagar skulle benämnats proteströrelse, mot rivningsvansinnet, och man lyckades väcka intresse för det gamla, för den genuina **nordiska trästaden**, som nu utplånades alltmer.

Personligen är jag lycklig över att jag, till stora delar, hann uppleva denna gamla trästad, och kunna minnas mera, än bara den monumentala Saluhallen, den sköna Gamla Teatern, spårvagnarna och ångbåtarna, detta som mest kommer på tal, i dag, då vi gör nostalgiska återblickar.

Bland de händelser som hörde till den del av min barndom jag minns bäst, efterkrigstiden, var att man anordnade ”pappersinsamlingar”, då vi skolbarn fick hämta buntar med tidningar, utlagda i fastigheternas trappuppgångar. Eftersom jag och min klass blev tilldelade Västerudden, fick jag lära känna den stadsdelen, som senare till större delen, skulle utplånas. På Västerudden hade jag inte några släktingar eller bekanta, men nu fick jag upp ögonen för denna, för mig obekanta, men spännande, del av staden. Bakgårdarna, trapphusen, dofterna från vindar, källare, kök och avträden, blandade i både angenäma och mindre angenäma minnen. Minnen av en verklig levande stad, fylld av monumentala byggnader såväl som kåkebyggelse, en stolt militärstad men ändå idyll. Det blev till en blandning som lockat mig, att hittills under 20 år med ”Kaulskroniten”, få berätta själv och inte minst, återge andras minnesbilder, av ett förgånget, älskat, men inte bortglömt Karlskrona.

Föreningen Gamla Carlskrona bildas 19 december 1945

Föreningen som bildades, höll sitt allra första sammanträde, i Blekinge Museum (*då beläget i Nordenskjöldska huset, åtskilt från min barndoms småskola, endast av tunneln och Stadsförsamlingens kyrkoherdeboställe. Stadsförsamlingen har i år, 2004, övertagit den anrika gården*), denna dag, **19 december 1945**. Samman slutningen valde ”magister” Swahn till att leda mötet, som konstituerade sig i följande ordning:

Ordförande:	Magister Sven Öjvind Swahn.
V. Ordförande:	Fru Apotekare Millan Borgström.
Sekreterare:	Landsatvikvarie Reinhold Odencrants
V. Sekreterare:	Rådman F. W. Flensburg.
Kassör:	Tillsyningslärare Rudolf Nylander.
Klubbmästare:	Stadsplanearkitekt Hans Schlyter.
Klubbmästarinna:	Fru Tandläkare Brita von Sydow-Södöö.
Suppleanter:	Redaktör Wilhelm Eurenus.
	Brandfogde Daniel Feyerabend.
	Elektriker Erik Tobiaesson.

Sammanslutningens namn blev: **Föreningen Gamla Carlskrona.**

30 år senare skulle denna förening ”helhjärtat” komma att engagera även mig. Efter 12 års ”exil”, huvudsakligen i Malmö, där jag hunnit med såväl kvällsuniversitetsstudier (konsthistoria i Lund mm), familjeliv och fått in en fot i stadsfullmäktige, gjorde hemlängtan sig så till den grad påmind, att jag tog vad jobb som helst,

bara det fanns ”hemma”, i Karlskrona. Det blev på kyrkogårdens kontor jag hamnade, återbördad till den älskade stad, som sett mig födas. Jag började hjälpa till i Föreningen Gamla Carlskrona, som jag tillhört, även då jag bodde på ”annat håll”, och vid årsmötet 1976 valdes jag in som ordinarie ledamot och tog över efter Jacques de Maré, som matrikelförare. Hans dotter Birgitta, fanns med i min småskoleklass 1945. Jag kom att ta vid som sekreterare efter Kerstin Södö, då hon lämnade uppdraget 1980. Man föreslog mig som ordförande, både efter Garting, Janner och Kloo, något jag avböjde då jag enligt eget förmenande har mer det skrivna ordets gåva, än det fagra talets. Det gick ju an, att sitta där på scenen, mitt i rampljuset, som sekreterare, men att stå där, inför fullsatt konserthus, som det var på årsmötena, med Bert Svanstein som omåttligt populär ordförande, och leda mötet i hans kåserande framtoning, var nog bland det ”läskigaste” jag kunde föreställa mig.

Låt mig som exempel på den årliga verksamheten, stanna just halvvägs, till året 60, och återge några minnen från året 1975, då föreningen firade 30 år.

Själva 30-års jubileumet hölls i Chapmansskolans, före detta läroverkets, vackra Aula, då också den allra första aktiviteten för medlemmarna skett i denna lokal. I centrum stod Erik Langemark som kåserade om Karlskrona till bilder. Ovanligtvis visade han även en del egna alster. Årsboken detta år, var ju han ”pappa” till, och jag tror aldrig någon bok rönt sådan efterfrågan. Under det året gavs även den tredje boken av signaturen ”Kaln”, ”Minnesanteckningar från Carlskrona” ut. Vid årsmötet 1975 hade Erik Bojs tecknat och kåserat kring detta. Han skänkte vid tillfället en av skisserna, föreställande Swahn, till föreningen, och den kan beses i hallen i föreningslokalen än i dag.

Senare på våren, 15 maj, hölls en rundvandring guidad av Nils Ovander på Stumholmen, den militära ön, som ännu på flera år inte skulle öppnas för allmänheten. Den årliga sommarutfärden gick till Alnaryd, där skolmuseet visades av Gösta Engberg och riksdagsmannen Rickard Svensson talade om Tvingbygdén. Rickard blev för övrigt 1982 författare till föreningens bokutgåva ”Minnen och berättelser från hembygden”. 2 oktober hölls höstsammankomst på Domusvaruhusets restaurang ”Röda rummet”, (Nuvarande Kronan gallerian, ungefär där McDonalds finns idag.) varvid Sven-Olof Bergström höll ett uppskattat anförande med bildvisning, ”Planering av Karlskrona i modern och svunnen tid”. Föreningsadressen var fortfarande Amiralitetsgatan 24, men flyttningen till Borgmästarbetan 1, var nära förestående.

Det var också detta år som föreningen, från Olle Olssons dödsbo, erhöll den betydelsefulla bildsamlingen, ur vilken jag ofta hämtat illustrationer, till medlemsbladet. Och medlemsavgiften 1975, den var 5 kronor om året.

I styrelsen fanns, då jag först kom med i ”gänget”, kunniga ledamöter som förutom Bert Svanstein själv, Gun Wilstadius som var amanuens på Blekinge Museum, boktryckaren Nils Abrahamsson, bagarmästaren Karl-Ivan Eklöf, länsassessorn Ja-

ques de Maré, hypoteksbankdirektören Henrik Sjöström, Kerstin Södöö, varvselektrikern Hans-Göran Rydberg, lektor Lennart Mattsson och teckningsläraren, konstnären Erik Langemark. Lennart och Erik kände jag som lärare, från min skoltid, i gamla "Högre Allmänna Läroverket". Styrelsens personer kom att skifta under åren, liksom uppgifter och upplevelser, som gett mig kunskap om den stad "som fanns" och dess innevånare. Dessutom mötte jag en kärlek som varar livet ut, kärleken till hembygden.

Innan jag fortsätter försöket att göra lite historik, av mina egna minnen, från snart 30 år i styrelsen, vilket inte är lätt, för jag måste "sovra" bland många, vill jag berätta om "legenden", **Sven Öjvind Swahn**.

Folkskolläraren, föreläsaren, musei- och biblioteksmannen, författaren och den välkända radorösten Sven-Öjvind. En provinsiell, märklig personlighet som kunde nästan allt om människor och hus i det gamla Karlskrona. Hans böcker i litet format men stort innehåll blev eftersökta. Han var en sjusårdeles god återberättare, som noga forskat i hävderna, och som på ett oefterhärmligt gärna romantiskt sätt, tog vara på och återgav det värdefulla och folkloristiska. Genom honom fick Frasse och Klaura, efter verkliga personer, påstås det, leva vidare, och nästan bli kulturhistoriska figurer i vår lilla värld, där platserna fått namn som Kalvhagen, Västerud-den, Björkholmen, Saltösund, Brändaholm, Pottholmen, Krooks hörna, 17-ons port, Krypplingagränd, Finnagränd, Pompabacken, Flottans sjukhus, Coopmans

Sven-Öjvind Swahn framträder i Karlskrona rundradio där han 1941-1955 fungerade som både hallåman och representant för Radiotjänst. (Bilden hämtad ur boken "Från optisk telegraf till fingerskiva", redaktörens privata bibliotek)

backe och för de äldre, som minns, Tallebryggan, där man tog ångbåten för att svärma i Vämöparkens grönska och så naturligtvis Alamedan, vid Kungsbron, där föreningen huserat sedan milleniumskiftet. Stadsdelen, där jag har mitt hjärta kvar, i alla barndomsminnen. Färgade av kriget, mörklaggningen och ransoneringen, framstår i dessa minnen, just året 1945, fredsåret, desto ljusare. Här finns också Tårarnas Allé, den lilla parken framför bastion Aurora, där det fälldes många bittra tårar när långresefartyget Fylgia gav sig iväg, men även glädjens tårar då hon återvänder. För min inre blick kan jag se hur Klaura, näsduksviftande, välkomnar sin Frasse, efter långresan, då han kommer hem med "utrikespinauer" i bagaget. En inre bild som inte funnits där, i min fantasi, utan Swahn.

Frasse o Klaura, detta klassiska par, som tolkats och besjungits i så många lokal- och varvsrevyer, av nu bortgångna, för oss äldre oförglömliga karlskronaartister, som Acek Pettersson, Stig Wihlborg och Martin Okmark.

Det berättas om Swahn, att denne store, jovialiske man, stundom kunde bli arg. Då gick han ut i vedboden och täljde julbockar i trä. Dessa spreds även utanför familjen. En sådan, enkel bock, med tre hål på ryggen, för julgransljus, och med texten, S. Swahn 1936, målad på bottenplattan, hör till mitt eget käraste julpynt. När radiotjänst sökte sitt ombud, föll det sig självklart att det blev Swahn. Han blev en kär röst, inte bara för bosatta Blekingar o "Kaulskroniter", utan också för sådana i förskingringen.

Swahn blev också betydelsefull för folkbildningen, genom sina föredrag och föreläsningsturnéer.

Tyvär gick han bort, endast 57 år gammal, i Ulricehamn, under en sådan turné. Det var i mars 1955, endast tio år efter grundandet av Föreningen Gamla Carlskrona. Hur mycket mer skulle han inte kunnat uträtta, om han fått leva vidare.

Swahn var oerhört produktiv, från ungdomens "Björkholmsballader" och hans utsökta små karlskronaböcker, där "Blekingebilder från fordom" utgiven 1925 är min favorit. Han skrev mycket mera, som historik till industrier och föreningar som jubilerade. (T.ex. Tyska Bryggaregården 1693-1943, Alfred Johanssons bageri 1903-1943, AB Liljevall & son 1842-1942 och värdefulla dokumentationer i skrifter som "Kongl. Amiralitets-boktryckeriet i Karlskrona på sjuttonhundratalet" *Illustrerad av Erik Langemark*, för att nämna några få).

Swahn verkade som folkskollärare från 1922 och var då även handledare i slöjd. De få år jag gick på Rosenfeldtskolan 1948-50, före övergången till läroverket, minns jag honom bäst från slöjdundervisningen, i det vackra, gulmålade, nu rivna trähuset, mot Alamedan. Ett, för mig, mindre positivt minne, är från de kvällskurser i slöjd "Unga Örnar" bedrev i lokalen, med bl.a. Swahn som handledare.

Jag var ett mycket snällt barn, som nästan aldrig behövde "smaka" på det björkris, som hängde i garderoben, i hemmet, i det lilla huset vid Kungsbrogatan. Vi var ingen stor familj, jag fick aldrig några syskon. Björkriset var väl däremot, på den

tiden, en närmast obligatorisk inredningsdetalj, för barnfamiljer. Emellertid hade bröderna Arne o Alf Karlsson (sedemera Karmskog) tagit med mig till slöjdkursen. Arne och jag var ”bästisar” och gick i samma klass och alla tre var vi NTO-scouters. Stolt kom jag hem och visade mitt blå medlemskort, med svart tryck, och bilden av en flygande örn.

Det resulterade i riset. Min familj och nästan hela övriga släkten hade en småborgelig inställning. Bland undtagen i denna borgelighet fanns tågmästaren, Arthur Werngren, faster Elsas make, som satt i stadsfullmäktige för socialdemokraterna. Nåja risbastun, med påföljande stund i skamvrån, som vi hade i ett hörn, vid kakelugnen i minsta rummet, fick mig att fundera, på detta med ”inpiskade” åsikter, när det så småningom, i vuxen ålder, blev aktuellt att själv gå till valurnan. På det viset var det kanske väl, för mina framtida insikter och initiativförmåga, att agan inte var avskaffad ännu.

Här står jag, i 10-årsåldern, vid ”skamvrån” i mitt rum i länsresidensets vaktmästarboställe. Det är vid jultid.

Ovanpå masonitkyrkan som min far sågat till, finns de 4 kuljustakarna, med namnet Sten påmålat, som jag haft på skolbänken, under adventstid, i småskolan. Kakelugnsnischen, dåtidens värmeskåp, innehåller tillfälligtvis barndomshemmets julkrubba. Kakelugns-skärmen, jugendbemålad, har jag kvar än i dag.

Swahn var inom slöjden en stor konstnärlig begåvning som, vilket jag tror är mindre känt, en period av sitt liv nära samarbetade med kände formgivaren Carl Malmsten.

Förutom gärningen att bilda ”vår” förening, togs hans begåvning till vara på många sätt. Under nästan 30 år tillhörde han det verkställande utskottet för Blekinge Museum. Swahn var aktiv i arbetet för nybyggnation både av museum och centralbibliotek. I det senare, stadsbiblioteket, var han styrelsens ordförande. Han satt i kulturvårdsnämndens styrelse och var föreståndare och sekreterare i Blekinge föreläsningsförbund. och var aktiv inom bildningsförbundet.

Sven-Öjvind var en mångbegåvad konstnärssjäl och trots all den välförtjänta aktning han rönt, sågs han mest som ett populärt, älskat original, inte minst till sitt yttre. Han designade själv sina kläder. Runt halsen, minns jag, bar han en halsduk,

konstnärligt knuten till en stor rosett. Oftast var han klädd i västkostym och en stor hatt över det vågiga håret.

Kort sagt, en av stadens verkligt stora personligheter genom tiderna. Sönerna, framförallt Bo och Jan- Öjvind, har berättat om sin far i olika skrifter, ändå vill jag kort återge hur det hela började. Runt 1920 fick Blekinge Läns Tidning en poet, som sände in sina dikter, under signatur "Claura 17 år". Det var varm poesi på "hennes" modersmål Björkholmskan. Med innerlig kärlek skrev "hon" bl.a om våren och "näkterrgaulens souång i Ormagropen" och om "Oskoldspärkens sköynhet" m.m. Så tog denna insändare farväl av läsekreten och kom aldrig åter, men efter några månader uppenbarade sig en ny skald, "Frasse Caulsson" med stående lördagsdikt på det ädla björkholmska tungomålet. Snart var läsarna införstådda med att "Claura 17 år" och "Frasse Caulsson" hade samma "pappa" bakom signaturerna. Det skulle dock dröja fram till 1939, då tredje upplagan av tidigare slutsålda diktsamlingen "Björkholmsballader" nu kom ut i typografiskt sett mer påkostat utförande det framstod att författaren hette Sven-Öjvind Swahn. (En fjärde upplaga gavs ut 1963). Förebilden var troligvis den av Richard Melander på 1880 talet publicerade dikten "Frasse avskjed".

Då prins Wilhelm gjorde sin film om Karlskrona, uppmärksammade han Björkholmsballaderna, och Swahn fick äran svara för inläsningen, om "Örlogsstaden Kaulskrona". Den kunglige filmaren gjorde även jämförelse med Göteborgarnas vitsiga par, "Kålle o Ada", men framhöll, att Karlskronas kärlekspar, "Frasse o Klaura", höll en lyriskt varm ton, långt från den burleska och billiga vitsens göteborgspar. Lyss t.ex på när Frasse berättar om sin ungdoms kärlek.

Hon vaur froun Pompabacken
och hade gollgult håur
och jaug var kauraskriven
och hon vaur fjoton åur.
Hon hitte inte Claaura
men vau riett söyt iendåu
och allt vaur tjangs och dylit
vau fint och kommilfåu.

Låt mig även citera versen där den oförglömlige och sanne "Kaulskroniten" Swahn låter sin figur Frasse karakterisera sig själv:

Deit är en fatti sjöyman
som skrivit denna soång.
Han kan ej sjonga sirlit
blott vissla nåugon goång.

Mien Claura är hans hjerta
hon är hans ankargronn -
Sköyn Claura uti stuan
strax inve Saltö sonn.

De övriga två personligheterna som ledde till föreningens bildande, med sin gemensamma konstutställning "Gamla Karlskrona", hösten 1945, Erik Langemark och Tore Nobling kände jag båda. Främst av dem kände jag Erik Langemark, både från ungdomen, som min teckningslärare, i läroverket och senare som vän och styrelsemedarbetare under många år.

Nobling däremot träffade jag bara några gånger, då jag var ute på "stan" med min morbror, urmakaren Arnold Mehrén. De var goda vänner. Då vi stötte på Nobling, då denne satt och målade, på någon gata, stannade morbror Arnold gärna för en pratstund. Alltså kände jag Nobling ganska flyktigt, men pratade ofta om honom, senare i livet, då jag på 70-talet, återbördad till Karlskrona, delade garage, i Guldsmedsgränd, med hans syster, gymnastikläraren på "Hönshuset", (*som man som grabb, lite vanvördigt, kallade flickläroverket*) Maria Nobling. Erik Langemark kände jag däremot, som jag nämnt ovan, mycket väl, och tillhörde dem, som förunnades se hans konstskatter, i hans hem på Bergåsa. Vid några tillfällen var jag, som då också ägde hus där, med honom och målade naturbilder, på Västra Mark. Det var en stor upplevelse, att få måla vid sidan av honom. Jag kommer alltid att minnas Erik Langemark som en fin vän, fantastisk karlskronakännare och en genialisk konstnär. När som helst kan jag se honom för mig, när han skissar upp ett motiv med kol, raderar och rättar till, med sin fingerstump. (Han hade mist en del av ett finger).

Åren 1949 -1955 hölls varken års- eller styrelsemöten, men föreningen, då ganska liten, fortlevde och årsböcker gavs ut. Jag var, genom släktingen Per Rostin, väl förtrogen med föreningens existens, men hade då, som ung grabb, ännu inte några tankar på att bli medlem. Per som var aktiv vid föreningens bildande, var medlem från starten och han har faktiskt det allra första medlemskortet, vilket han ömt förvarar.

Efter Sven-Öjvind Swahns bortgång, leddes föreningsarbetet av Millan Borgström (1956 - 1963), Sten-Eric Svensson (1964-1967), Bo Swahn (1967- 1970), Bert Svanstein (1971-1980), Bengt Garting (1981-1983), Erland Janner (1984-1988), Lennart Kloo (1989-1996). Mats Mårtensson (1997-1999) samt Jan-Eric Jansson från år 2000.

Det var under **Svansteins tid** som ordförande, den stora utvecklingen började. Vi hade, då jag tog över som matrikelförare 1976 "Viscardregister" i pärmar och cirka 400 medlemmar. Efter något år ökade vi med mer än det dubbla, så jag inför-

3 glada kompisar fotograferade utanför dåvarande lokalen av Gunnar Ekström, på "Privilegiedagen", stadens 300-års födelsedag, 10/8 1980. Fr.v. Hans-Göran Rydberg, Sten A. Petersson och Åke Nordin.

skaffade mer lätthanterligt kortregister på "snurror", något som även det blev ganska kämpigt, då vi år 1980 passerat 3000 medlemmar.

Studiecirklar 1975-76 i samarbete med föreningen Norden, betitlade "**Lär känna din stad**" blev mäktiga populära. Där guidades deltagarna genom stadens historia av Harry Clarhed, från "Föreningen Norden" och "vår" Eric Langemark. Stadens banker stod som medarrangörer, genom att bjuda på generösa restaurangbesök, det ena mer överdådigt än det andra, för deltagarna, efter avslutad kurs. Givetvis hade den otrolige Svanstein ett finger med i spelet bakom detta, att få de konkurrerande bankerna i staden, att i reklamsyfte, försöka överträffa varandra.

Redan 1946 hade föreningen, av enskilda personer, mottagit 3.000 kronor, för inköp av Noblings akvareller, som ingått i utställningen. Erik Langemark hade gett föreningen löfte, att hans alster skulle få användas i ett planchverk. Nu 1975, 30 år senare, förverkligades detta. Efterfrågan på de båda första "Langemarksböckerna" var enorm. Totalt har föreningen givit ut tre böcker med bilder av Langemark. (Den tredje finns, liksom en bok med Tore Noblings akvareller, ännu i begränsad upplaga.) Föreningen flyttade till Borgmästaregatan 1, en klubblokalsadress, som under många spännande år, blev ett begrepp.

1980 då staden 300-årsjubilerade hade styrelsen många järn i elden. Bl.a svarade föreningen för den stora jubileumsrevellen genom staden, där Åke Nordin och jag, klädda i gamla skeppsgosseuniformer, var fanbärare och Åkes dotter Mari och ledamoten Ingegerd Åkesson, iförda Blekingdräkter eskorterade.

Jag hade, som ansvarig för detta, gått "rundan" genom staden flera gånger, med 2 tidtagarur, för att tiden skulle passa perfekt.

Detta var en stor dag i Karlskrona, men det som etsats fast mest i mitt minne, är den "fadäs" som följde efter revellen, då kungaparet roddes in till Kungsbron, med kungaslupen. I dag 25 år efteråt kan den ju ses helt i humorns skimmer.

Festarrangemangen var pampiga och genomrepeterade in i minsta detalj. Hela Karlskrona var på fötter. Vid den breda trappan där Alamedan mynnar ut, fanns marinmusikkåren och alla civila och militära honoratiories .

*Jubileumsreveljen
framme vid målet,
Hoglands park. Jag
och Åke Nordin bar
fanorna framför
Flottans musikkår. Jag
bar stadens jubi-
leumsfana och Åke
föreningens Svenska
fana. I parken bjöd
kommunen sina
innevånare på
privilegiedagskaffe!*

Anders Abrahamson, vår egen filmfotograf, som nu efterträtt pappa Nils i styrelsen, skulle filma från Kungsbropiren och sedan springande följa den kungliga korgen, med en mindre kamera. Kungsbropiren var avlyst för alla utom pressfotografer, filmare och medhjälpare i detta. Till dessa senare hörde Åke Nordin och jag själv.

Vi två skulle, då det oftast var vi, som brukade rycka in, som föreningens hjälpreddor, ta hand om kamerautrustningen, då Anders lämnade denna på piren. Tidsnöd gjorde att vi inte hann byta om, utan fick ta oss till piren, fortfarande i skeppsgosseuniformerna (*se färgbild sid 35 nr 2:2001*). Där stod vi längst ut på piren utan, att tänka på klädseln, med händerna i byxfickorna, medan paradstyrkan vid kajen stod i stram givakt. Då konungen roddes förbi, och såg oss två stå där, uppfattade han oss nog som någon historisk hedersvakt (slupen passerade piren, med bara några meters avstånd,) och gjorde honnör, -åt oss! Snabbt som blixten fick vi händerna ur fickorna och besvarade honnören, något som Anders fick med på filmen. Kungen log överseende, drottning Silvia vinkade glatt, medan amiraler och andra dignitärer höll på att få blodstörtning.

Jag tycker "det var som i går" och redan är det 25 år sedan.

Ett för mig viktigt minne är, då styrelsen emottog **kommunens kulturpris**, på Konserthuset 1980, Göte Telleborn, kommunfullmäktiges ordförande överlämnade priset och vi var där, hela dåvarande styrelsen, samlade på estraden för att ta emot det. Det är ett högtidligt ögonblick som jag minns, med mycket stolthet.

Ett annat minne är från sjösättningen av långresefartyget **HMS Carlskrona**, som i gåva från föreningen, fick sin stridsflagga i etui, med orden: "Vi hoppas att den aldrig kommer till användning". Jag var med på varvet och hjälpte till vid filmningen av själva sjösättningen.

Kungaparet, leende efter mötet med mig och Åke, fotograferade av "föreningsfotografen", den påpasslige Gunnar Ekström.

1980 gav vi ut en jubileumsalmanacka med stadsfoton av Anders Abrahamsson. Vi fortsatte med sådana några år framöver, då Anders var aktiv i styrelsen. Vi hade några överblivna almanackor från 1980 och så sent som lövmarknaden 2004 sålde jag några på torget.

Jag nämnde 30-årsjubileumet 1975. 1985 hade vi 40-års jubileum på Sparres exercishus. Programmet var upplagt med 40-50-talsmusik. Efter en enkel måltid vidtog dans till tre orkestrar, KA2 oktetten, Kent Wittsjös ensemble och Sonnys orkester. Ett rikligt bildreportage från detta, fanns med i allra första medlemsbladet, 1986.

Under kvällen presenterade man IFK:s guldhandsbolls lag från 1945. Med mitt erkända ointresse för bollsport i allmänhet, och handboll i synnerhet, godtog jag detta inslag i programmet, då jag härvidlag var i minoritet, inom styrelsen. Mitt personliga minne av tillställningen är, att jag hade åtagit mig att stå vid dörren och kontrollera inläppet, då vi, på grund av gällande brandbestämmelser, måste begränsa antal gäster till 450. "Handbollslegenderna" skulle få komma in utan biljett. Rätt var det var, då jag höll på med detta, kom en äldre man fram och ville bli inläppt. "Jag är Lill-Mesa" sa han, tydligen i tro att jag skulle känna till det namnet, han kunde lika gärna sagt att han var "Musse Pigg", för mig sade det ingenting.

Glada och stolta ledamöter som just emottagit stadens kulturpris. Fr.v. Bert Svanstein, kommunfullmäktiges ordförande Göte Telleborn, som jag kände som boende i granngården på Kungsbrogatan i min barndom, Åke Nordin, Kerstin Södöö, framför dem Aina Hultman, Ingegerd Åkesson, Hans Göran Rydberg, Sten A. Petersson, kommunjuristen Torsten Wikström och Bengt Garting.

Foto: Gunnar Ekström.

”Jaha” svarade jag, i försök att vara vitsig, ”snart kommer det väl någon Stor-Mesa också!” ”Jajamen” svarade mannen ”det är brorsan, det är förresten han som kommer därefter”.

Jag började inse att jag gjort bort mig, och ropade på vännen Åke Nordin, som fanns i de närmsta omgivningarna. Givetvis kunde Åke bekräfta att det var de herrarna som tillhörde de inbjudna handbollsspelarna.

Ett annat, mindre roligt minne, är från 1986, då vi hade utfärd, med båten ”Axel” till Västra Hästholmen och Kurrholmen (fortet God Morgon) 24/5. Jag var ansvarig för den utfärden. Då vi, efter picnic här, skulle åka vidare från Hästholmen, saknade vi skepparen. Vi drog i båtvisslan men inget hände. Tiden gick. Jag blev orolig och kontrollerade medlemsantalet och det visade sig att en deltagande också var försvunnen. Hade något hänt? Vi började leta och då hittade man skepparen och en

dam, en av de yngre deltagarna, så att säga, tagna på bar gärning. Vi försökte dölja det inträffade för deltagarna, och trodde oss ha lyckats därmed, men, då vi ordentligt försenade steg i land på Kurrholmen, där jag hjälpte en äldre dam över landgången, viskade hon, med ett stort leende på läpparna, ” Petersson har väl inte någon karl till mig?”. (*Skepparen, en semestervikarie , fick avsked från Affärsverken*)

Varmbadhuset var nedläggningshotat för ett 20-tal år sedan, något föreningen aktiverade sig i.

Bland annat filmade Anders Abrahamson verksamheten med Åke Nordin i rollen som badgäst. Föreningen Varmbadhusets vänner bildades. Likaså var vi medskyldiga till att föreningen Marinmusikkårens vänner kom till då vår älskade ”Flottans musikkår” var hotad. Självt bidrog jag med inlägg om detta i bladet 2-1990.

50-års jubileumsfesten skulle bli storslagen. Vi hade abonnerat Idrottshallen för stor gala med dans till kända orkester. Det skulle gå bussar från Stockholm och hotellen i Karlskrona var fullbokade. Då blev det strejk! Vaktmästarna, som skulle öppna och stänga strejkade, så allt gick om intet.

Det är så många minnen jag har från våra många tillställningar, men omöjligt, rent utrymmesmässigt att berätta om dem alla här. Många gånger var det ”kändisar” som anlätades för olika smakriktningar som t.ex. operasångarna Eric Saéden och Elisabeth Murgård-Saéden eller ”Kavalkaden” 1988, med Flottans musikkår, Odenstens gossorkester, Synnöve Dellquist, Texas Contry Band och de eminenta karlskronafödda Håkan Elmquist och Gunnar Lidberg. Det kunde vara högtidliga program, som Fredsklockorna från Nässjö i Amiralitetskyrkan 1980, eller som då Imperialbiografen upphörde, ”Sista kvällen på Impan”, eller som i föreningens samarrangemang med kulturnämnden 1984, ”Gamla skivbekanta”, för att nämna några.

Efter Swanstein blev Bengt Garting ordförande under några år, då vi hade en otrolig bokutgivning. Bengt skrev själv t.ex. boken Ordensliv och redigerade ”Vega Svens dagbok”.

Under Bengts tid i styrelsen fanns, under några år, närradioprogrammet ” **Radio Gamla Carlscrona**”. Detta sändes från radiostudion i Pingstförsamlingens fastighet över frekvensen 88,1 Mhz, Måndagar med repris lördag-söndag. Bengt lämnade styrelsen och ordförandeskapet årsmötet 1984, då han nominerats som distriktsordförande inom Wasa Orden av Amerika. Närradioverksamheten, som låg honom varmt om hjärtat, fortsatte Bengt med som adjungerad ledamot t.o.m. 1990.

De 40 åren firades också med egen poststämpel 9/11. Vi sålde frankerade vykort med stämpeln, som gick att skicka som hälsning den dagen, eller behålla som samlarobjekt.

Harry Brandelius, Jojjo Johansson, Thory Bernhards, Bertil Boo och Ebbe Jularbo framträder på konserthuset som "Gamla skivbekanta". Foto: Gunnar Ekström.

Två år innan jag startade med medlemsbladet, inträffade **Hembygdens år, 1984**. Detta firades över hela landet och avrundades med en enorm tillställning på Skansen i Stockholm, där alla publikrekord slogs. En budkavle hade gått runt bland landets hembygdsföreningar och skulle överlämnas till konungen av största förbundet. Tack vare att föreningens medlemsantal medräknades, blev lilla Blekinge störst i landet, och ordföranden i vårt hembygdsförbund, greve Hans Wachtmeister fick den äran.

Tillsammans med Erland Janner, dåvarande ordföranden och med nybyggda flakekan "Klaura" på släp, anlände vi två, tidigt på morgonen, denna minnesrika hembygdens dag, 26/8 1984, till Skansen. Vi frågade vakten, "var skall vi stå någonstans"? Då gjorde han honnör: "Ni skall stå på planen framför Seglora kyrka, på plats nummer ett, då Ni är **landets största hembygdsförening!**" Vi visste inte det innan och jag minns att jag fick tårar i ögonen av rörelse. Dagen blev en av många oförglömliga.

Under 80 och 90 talen gjorde vi i styrelsen åtskilliga **resor till Stockholm** och visade film för våra medlemmar där. Göran Kockum var till stor del den som organiserade och förtjänstfullt drev igenom, såväl dessa resor, som de många arrangemangen hemma, under de år han satt i styrelsen. Han var en mycket duktig mark-

nadsförare åt oss. Vi fyllde Medborgarhuset på Söder och jag minns, att vi, vid ett av dessa tillfällen, t.om. hade två fullsatta föreställningar. Vi brukade ha med oss Rågskorpor, "Ankarstock" och vid ett tillfälle, även Elitkonfekt att sälja, förutom våra böcker och övriga produkter Det inträffade ungefär vart 4-e år under Erland Janners, Lennart Kloos och Mats Mårtenssons ordförandeskap.

Stockholmsresorna blev väldigt kostsamma i längden och kom ju inte alla våra medlemmar till godo.

Vi besökte även Herulerna och Blekinge Gille i Stockholm, vid ett tillfälle, som jag minns speciellt, då det var en kall höstkväll och vi låste oss ute ur Kockums bil. *(Herulerna är namngivet efter den germanska folkgrupp som på 200-500-talen e. Kr. bosatte sig i bl.a. Blekinge. En herul (härvulv) var en religiös krigare som ansågs ha rötter i en gudomlig krigarätt även kallade Odenkrigare. De beskrives av grekiska och romerska historiker och i de isländska sagorna. Under "folkvandringstiden" tvingades en del Heruler iväg av Danerna och tog värvning hos romerska och hunnernas trupper. På 800 talet befolkade Herulerna Island. Det intressanta är att detta folkslag efter många äventyrligheter återvände till sina forna hemområden i södra Skandinavien och man vet att år 512 landstiger några av dem i Blekinge, där de reste runstenar bl.a. i våra trakter vid Tving.)*

Vid ett tillfälle då "**filmpatrullen**" besökte Medborgarhuset i Stockholm, där vi vanligtvis "framträdde", var läraren Lennart Alvik, son till legendariske Ernst Alvik där. Samtidigt mina båda klasskamrater från tidiga skolåren, Arne Karmskog och Olle Hammarberg. Vi fick efter de två åren med Ingeborg Nyblén i småskolan, honom som lärare i folkskolan. Det blev ett, av många kära sammanträffande, mellan "utflugna" Kaulskroniter. Sammanförandet av medlemmarna i storstadsområdet var en av tankarna bakom dessa resor.

Kort vill jag minna om "**Fiskargumman**", karlskronasonen, konstnären Erik Höglunds verk på Fisktorget. Föreningen Gamla Carlsrona, Lions Club och Karlskrona kommun stod bakom detta projekt med vilket också stadsbudskåren bildades. (Se sid 2 i medlemsblad 2-2003)

Andra projekt som föreningen var engagerade i under åren var upprustningen av f.d. ångbåten "Axel", i dag den enda kvarvarande av de gamla skärgårdsbåtarna samt upprustningen av en Karlskronaspårvagn. Vi hade hoppats på en mindre glas-paviljong, som minne över karlskronaspårvagnarna, på nuvarande busstorget, men det kände inte kommunen för, så i dag återfinns den hos spårvägmuseet i Malmköping.

Årligen återkommande är försäljningen på Lövmärknaden, då vi både har öppet i lokalen och salustånd på Stortorget, liksom skyltsöndagen då vi bjuder på glögg och pepparkakor och mestadels presenterar ny årsbok. Senare år har salustånd på "Saillet" tillkommit, liksom att föreningen har deltagit i Hembygdens dag i Vämöparken.

Några stadsbud vid invigningen av "Fiskargumman" 1992. Åke Nordin med "den fallna täckelsen" i famnen och hustrun Elsa bredvid till vänster, Bert Svanstein, Erik Höglund själv, Erik Langemark samt stadsbudskårens första ordförande, landshövding Camilla Odnoff. Foto: Gunnar Ekström.

Numera satsar föreningen på att hyra en stor, mycket vacker lokal, på **Alamedan 11**, i ett av de få hus som finns kvar sedan 1680. Där kan vi exponera böcker mm på ett bra sätt för våra medlemmar och andra besökare.

Föreningslokalen, f.d. Amiralitetsförsamlingens församlingshem, i KFUM-gården, invigdes officiellt söndagen 9 april 2000.

Föreningen företog också turer med vår "skärgårdspatrull", då vi åkte ut med båt och visade våra verksamhetsfilmer. Anders Abrahamson hade på den tiden en ganska stor motorbåt "Abris", som lämpade sig för detta.

I dag satsar styrelsen mera på studiecirklar om Karlskrona och stadsvandringar, där vår kunnige ledamot Ingemar Fredriksson är guide och kursledare. Dessa cirklar har varit fullt belagda och är väldigt populära. Vi har under åren erbjudit en hel del buss- och i något fall båtutfärder, som alla varit välbesökta, liksom konserter och program av olika slag.

Ett minne är då Bertil Perrolf besökte oss med sitt radioprogram "skivor till kaffet". Han hade uttryckligen sagt ifrån "varje gång jag varit i Karlskrona, så har ett kutryggigt original tagit sig in och stört mitt programupplägg, håll honom borta". Det tog inte många sekunder att förstå att han avsåg Sören Sörensson, som gjort

detta till sin sport. Mycket riktigt dök Sören upp och bankade på den låsta dörren. Han försvann och programmet med inbjudna gäster och ledamöter kom igång. En impuls fick mig att gå och se om bakhörren, mot trädgården var låst. Föreningslokalen låg då, som bekant i Södööska gården, ägd av Nils Abrahamson. Det var i "grevens tid", för där fick jag se Sören, på väg att ta sig över staketet, från V. Prinsgatan, in i Abrahamsons trädgård. Därmed bröts Sörens självpåtagna roll att medverka i Perrolfs programserie, kanske blir det plåster på såren, för den färgstarke Aspösonen, som gärna vill kallas original, att få nämnas i detta jubileumsnummer.

Perrolf tittar på Karlskronafilm efter populära radioprogrammet, "Skivor till kaffet". Projektorn står innanför glasrutan i dörren, bakom de sittande. Anders Abrahamson har i dag sin egna filmstudio/minibiograf här. Stående föreningens redaktör och sekreterare, Sten A. Petersson, sittande fr. v. ledamoten Ingegerd Åkesson, Bertil Perrolf och Åke Ulvesjö, dåvarande förträfflig klubbmästare och författare till flera års-böcker. Bertil Perrolf gick bort 2/12 2004.

Foto: Gunnar Ekström.

Föreningen förvaltar två fonder och delar ut stipulerade stipendier till ungdomar ur dessa, **Jultomtefonden och Björkholmens Baldersfond.**

Jultomtefonden är ju ett minne sedan "Föreningen Jultomtarna" avvecklades och Baldersfonden är en donation, där den anonyme donatorn önskade namn efter kvarteret Balder på Björkholmen. Baldersfonden instiftades 1987, med syfte att årligen utdela stipendium till unga i Karlskrona, som studerar klassisk musik. Som den mest namnkunnige mottagaren av detta stipendium, får väl världskände konsertpianisten Peter Jablonski räknas.

Under en lång följd år var Anders Abrahamson verksam i styrelsen och gjorde då förutom dokumentärfilmer även **verksamhetsfilmer** åt föreningen, vilka brukade premiärvisas på årsmötet. Ett årsmöte på konserthuset kunde, som i detta exempel 1984, innehålla konsert av KA 2-oktetten, årsmötesförhandlingar, utdelning av Jultomtefondens stipendium, (det var före Baldersfondens instiftande) samt premiär på verksamhetsfilmen 1983.

Reveljen genom staden på morgonen första maj är ju en gammal sed i Karlskrona, i sitt slag äldst i landet, och i denna tradition har med åren föreningen blivit ett självklart inslag med öppet hus och ”morgonfika” i föreningslokalen och inte minst det sedan 1981 utdelade ”deltagarbeviset”, reveljkortet med fyndigt rimmade vers av Bert Svanstein och stadsvyer, tecknade av den framstående karlskronakonstnären Sven-Olof Bergström.

Reveljen genomförs numera i samarbete med Marinens musikkår och dess stöd-förening och Björkholmens byagille, som bjuder på blåbärssoppa, vid stopp därstä-des, samt Föreningssparbanken, som bekostat deltagarbeviset. Härvid ”måste jag bara” åter nämna författaren till årsboken 1994, ”Flottans musikkår”, föreningens förste medlem, Per Rostin, som oavbrutet deltagit i reveljen sedan 1 maj 1928 !

1986 utkom den första ”Kaulskroniten”, som sedan kommit med två nummer om året. 2005 är 20:e årgången. Där har löpande rapporterats om vad som hänt i föreningen och den som samlat bladet har där en gedigen historik. Många medlem-mar har fått sina berättelser införda under åren.

I föreningen har många dugliga ledamöter kommit och gått, sedan den historik som utgavs för åren 1945-80, som Åke Ulvesjö, Christer Petersson (i dag Peters), Karl-Erik Karlsson, Olle Melin, Eva Malmgren, Stig Larson, Göran Hjelmquist, Glenn Wiberg, Sture Söderström, Annica Frisell, Ulla Ehrlin, Barbro Lind, Bo Palmgren, Tommy Rönneholm, Birgitta Jansson, Gun Hansson, Ingrid Yllenius, Astrid Thiman, Marianne Gustavsson, Gunnevi Pettersson, Lars Siwall, Maj.Britt Gustavsson, Lennart Heller, Rolf Svedberg, Jesper Magnusson, Gunn Anderson, Stanley Wangvik, Svante Warvinge, Ingegerd Åkesson, för att nämna ett fåtal tidi-gare medlemmar som inte nämns så mycket om i övrig text. Säkert har jag glömt några. Det finns även ledamöter som slutat men åter valts in som Wanja Magnus-son och Emma Anbrand.

Bland adjungerade under åren vill jag nämna Wille Ottosson och Aina Hultman som ständigt var oss behjälpliga

(I verksamhetsberättelsen kan Ni se de som representerar dagens styrelse.) Alla satte och sätter sin prägel på arbetet och föreningen växte, och växte, och passerade 4000 medlemmar. En verklig eldsjäl och fantastisk medlemsvärvare under många år var vännen och store karlskronakännaren Hans-Göran Rydberg. Ingen kunde då, eller senare, mäta sig med honom att skaffa nya medlemmar. Han var också en idéspruta av stora mått. Kort, dekaler och mycket annat, med stor popularitet, för-verkligades efter hans tankar. Som föreningens vice ordförande, förde han fram tanken, på någon form av medlemsskrift 1983, något som föll mig i hågen och som jag utvecklade och blev ansvarig redaktör och utgivare för, då det förverkligades. Vi hade då fått in en hel del material från medlemmar, som vi hade tänkt ge ut, som en minnenas bok. Efter att ha ”fått fria händer” att bearbeta detta, kom en med-lemsskrift att födas. Det första numret kallades ”Minnenas bok” och hade en täv-

ling om namnet. Det vinnande namnförslaget blev Karlskroniten, men vi fann "tungomålets böjning" **Kaulskroniten** roligare. Det blev så, och sedan nr. 2 har skriften haft det namnet och "bladet", kan i dag fira **20-års jubileum!**

Medlemsantalet har ett flertal gånger närmat sig antalet 5000 medlemmar, men ännu inte kommit över den gränsen. Vi arbetar enligt stadgarna ideellt, men kontorsarbetet börjar alltmer se ut som en riktig arbetsplats. Utan den fantastiska Kerstin Petersson, som håller ihop alla trådar där, vet jag inte hur det skulle gått. Bokföringen, sköts av kassören Wanja Magnusson, som oftast sitter vid den ena av kontorets båda datorer. Matrikeln har vi, även om det är Kerstin som håller i tömmarna, utlagd till ett dataföretag.

Jag har försökt återge några av de personliga minnen, jag funnit mest väsentliga eller roliga, när jag tittar tillbaka och minns, vänner och begivenheter som livet med Gamla Carlsrona gett mig. Föreningsarbetet har även gett mig styrka att möta personliga bekymmer och sjukdom, som nu, i skrivande stund, då jag kämpar mot den cancer jag drabbats av. Det har varit stunder av lycka, men det har också, som det alltid är i livet, funnits mindre angenäma episoder, t.ex. årsmöteskupper. Sådant vill jag inte minna om i dag. Självklart har jag påverkats, jag har ju suttit i styrelsen i nästan halva mitt liv, så ha överseende med att jag vinklat denna historik kring mig själv i förhoppning att den skall bli nöjsam att läsa. Mången medlem har ju under åren framfört önskan, att jag i likhet med insända bidrag, skall berätta om mina egna karlskronaminnen. Mitt första skolår, förväntan inför mitt första jullov, sammanföll med förväntan, säkert många ställde, på vad den nybildade föreningen skulle innebära. För mig, blev Gamla Carlsrona, över all förväntan! Mina vuxna karlskronaminnen rör sig till stor del just kring föreningslivet och alla de människor jag lärt känna under detta arbete. Nu vill jag sluta med att säga, och skriva, tack Swahn, Langemark och Nobling, **tack 60-åriga Gamla Carlsrona**. Tack alla medlemmar för allt positivt bemötande under åren, som fått mig att arbeta vidare, **och, inte minst, lycka till i framtiden !**

Carl Almljungs följetong fortsätter nästa nummer.

Rättelse från förra numret 2004:2. I artikeln om Medborgarhuset Hästö uppges i en bildtext att Sven-Öjvind Swahn sitter på trappan till Medborgarhuset. Det skall vara Nils Swahn.

Galgamarken

"en ny stadsdel i folkhemmet"

av Rolf Andersson

Föreningen Gamla Carlsrona har genom åren i "Kaulskroniten" haft många fina berättelser om och kring Karlskronas bostadsområden och kvarter. Dock är det en stadsdel som inte beskrivits och som med åren tycks ha blivit alltmer bortglömd och det är Galgamarken. Något som jag nu i viss mån tänker råda bot på genom denna anspråkslösa essä.

Min skildring kommer i första hand att kretsa kring stadsdelens tidigaste decennium, 1940- och 50-talen, och min och många kamraters minnesvärda och, till det mesta, sorgfria barndom och uppväxt på Galgamarken. Men först lite historia och bakgrund till den nya stadsdelens tillblivelse.

Historisk bakgrund och bostadsplanering

I den bostadssociala utredningen som genomfördes i mitten av 1930-talet konstaterades att Karlskrona hade den, bland 14 undersökta städer, största förekomsten av dåliga, och minsta andelen av goda bostäder. Något måste således göras för att komma till rätta med bostadsnöden och de sanitära missförhållandena, och stadsfullmäktige tillsatte därför en "sanerings- och bostadskommitté" för att utreda frå-

Korsningen Gyllenstjärnas väg och Utridarevägen

gan och föreslå åtgärder. Efter några års funderingar, så togs beslut om att ett helt nytt bostadsområde skulle planeras och bebyggas, och 1941 började tomter säljas på Galgamarken, som skogs- och bergsområdet kallats alltsedan stadens tillblivelse och som det enligt ett fullmäktigebeslut skulle heta även i fortsättningen.

Många frågar sig naturligtvis hur bostadsområdet kunde ges detta "rysliga" namn, hade man verkligen hängt människor där? Ja, enligt många samstämmiga källor så har det förekommit. Vi vet att under Karlskronas första år så avrättades många "Snapphanar" och deras likasinnade, och i Sven-Öjvind Swahns bok "Vittus Anderssons spådom - och andra berättelser från det gamla Karlskrona" finns bl.a. omnämnt att tre galgar, flitigt använda, fanns placerade på platsen. Erik Langemark återger i sin bok "Karlskrona förr och nu" att nere i Galgamaden stod en milstolpe, för en och annan den sista vägen till evigheten, ty berget ovanför användes till avrättningsplats". I böckerna om Karlskronas 300-åriga historia, kan man läsa att straffpålen där spöstraff verkställdes först var placerad på "Stora torg", men att den senare flyttades till Galgamarken. Var galgarna och spöpålen var placerade är okänt, men det satte fantasin i rörelse, inte minst bland oss ungar som växte upp i området, och även hos en del vuxna. Den omtalade "maden", som enligt uppslagsboken betyder sank ängsmark, var förmodligen området bakom Sigurd Råbergs bygge och där senare bostadsområdet "Monsunen" tillkom. När vi kom till Galgamarken var detta område bevuxet med kraftig vegetation och stora träd, främst bok och tall, och kallades av oss barn för "kråkaskogen". Men även inom det bebyggda området hade mycket natur lämnats orörd med bergsknallar och raviner, och utöver nämnda träd också en riklig mängd av ek, björk och rönn, un-

detta till sin sport. Mycket riktigt dök Sören upp och bankade på den låsta dörren. Han försvann och programmet med inbjudna gäster och ledamöter kom igång. En impuls fick mig att gå och se om bakdörren, mot trädgården var låst. Föreningslokalen låg då, som bekant i Södööska gården, ägd av Nils Abrahamson. Det var i "grevens tid", för där fick jag se Sören, på väg att ta sig över staketet, från V. Prinsgatan, in i Abrahamsons trädgård. Därmed bröts Sörens självpåtagna roll att medverka i Perrolfs programserie, kanske blir det plåster på såren, för den färgstarke Aspösonen, som gärna vill kallas original, att få nämnas i detta jubileumsnummer.

Perrolf tittar på Karlskronafilm efter populära radioprogrammet, "Skivor till kaffet". Projektorn står inmanför glasrutan i dörren, bakom de sittande. Anders Abrahamson har i dag sin egna filmstudio/minibiograf här. Stående föreningens redaktör och sekreterare, Sten A. Petersson, sittande fr. v. ledamoten Ingegerd Åkesson, Bertil Perrolf och Åke Ulvesjö, dåvarande förträfflig klubbmästare och författare till flera års-böcker. Bertil Perrolf gick bort 2/12 2004.

Foto: Gunnar Ekström.

Föreningen förvaltar två fonder och delar ut stipulerade stipendier till ungdomar ur dessa, **Jultomtefonden och Björkholmens Baldersfond.**

Jultomtefonden är ju ett minne sedan "Föreningen Jultomtarna" avvecklades och Baldersfonden är en donation, där den anonyme donatorn önskade namn efter kvarteret Balder på Björkholmen. Baldersfonden instiftades 1987, med syfte att årligen utdela stipendium till unga i Karlskrona, som studerar klassisk musik. Som den mest namnkunnige mottagaren av detta stipendium, får väl världskände konsertpianisten Peter Jablonski räknas.

Under en lång följd år var Anders Abrahamson verksam i styrelsen och gjorde då förutom dokumentärfilmer även **verksamhetsfilmer** åt föreningen, vilka brukade premiärvisas på årsmötet. Ett årsmöte på konserthuset kunde, som i detta exempel 1984, innehålla konsert av KA 2-oktetten, årsmötesförhandlingar, utdelning av Jultomtefondens stipendium, (det var före Baldersfondens instiftande) samt premiär på verksamhetsfilmen 1983.

Vy från Domarevägen

Under år 1942 var 37 byggen med sammanlagt 400 lägenheter i gång i staden. I Blekinge läns tidning i september detta år kunde man läsa att "Korpar, spett och spadar, förda av kraftigt och vant folk, har börjat bryta den jungfruliga marken och förvandlingen till modern stadsdel fortskrider", och undan gick det. Redan under hösten samma år var bygget av 14 stora hus igång och inflyttningen påbörjades från oktober. I april året därpå företogs nästa stora inflyttning när ytterligare ett tiotal hus tillkommit, och ännu några hus färdigställdes under de närmaste ett par åren. Gatorna gavs också namn som förde tankarna till den svenska historien. Utridarevägen, Snapphanevägen, Fogdevägen, Domarevägen och Gyllenstiernas väg, var alla namn på kända "karaktärer" som vart och ett förknippades med den svenska stormaktstiden på 1600-talet. Möjligtvis är Gyllenstiernas roll i sammanhanget mindre bekant, och han har enligt min uppfattning fått alldeles för liten uppmärksamhet i Karlskronas historia. Friherren, och generalguvernören över Skåne och Blekinge, Johan Gyllenstierna har kanske mer än någon annan medverkat till Karlskronas tillblivelse. Det var han som först föreslog att örlogshamnen och varvet skulle placeras här, och som dessutom var den person som lyckades övertyga kungen Karl XI, när denne senare under planeringstiden började uttrycka tvivel. Gyllenstierna har inte förärats någon staty i staden, som andra dåtida potentater, men han har fått en väg uppkallad efter sig på Galgamarken.

Eftersom bostadsområdet ligger högt och är utsatt för mycket blåst så gav stadsplanerarna kvarteren, alltefter deras utsatthet, de fyndiga namnen Vindilen, Blåsten, Stormen och Orkanen.

Länstidningen skriver också vid denna tid ”Många trodde säkert när man plane-
rade bebyggelse i Galgamarksområdet att detta endast skulle förbli en framtida
önskedröm” – Om man nu tar en promenad genom området, vilket rekommenderas
alla som är intresserade av vår stads utveckling, så finner man en kraftig och vacker
bebyggelse där. Som flera gånger framhållits har det nya området planlagts på ett
utmärkt sätt och man har försökt låta naturen vara orörd i så stor utsträckning detta-
varit möjligt” Vidare skriver man att ”De som komma att bo i Galgamarken ska få
det bra och bekvämt på alla sätt”

Snapphanevägen, i andra huset med garage, bodde författaren

Husbygge och inflyttning i krigets skugga

På hösten 1942 så flyttade jag knappa 5 år gammal - och där jag skulle komma att bo under hela min uppväxt - med mina föräldrar in i ett av de först färdigbyggda husen, eller rättare sagt nästan färdigbyggda, för inflyttningen företogs i etapper allt eftersom bygget framskred. Huset var Snapphanevägen 7, och vi flyttade in i ”sjuan” i en av 32 lägenheter vilka var fördelade med fyra lägenheter på respektive våningsplan och per trappuppgång.

Mina första minnesbilder av Galgamarken var mängden lera, smuts och allt material på byggarbetsplatserna runtom. Gatorna såväl som gårdsytorna var till stor del oplanerade, och när man skulle in i huset under den första tiden så fick vi gå balansgång på utlagda plankor och via källaren eftersom trapphusen inte heller var fullt färdigställda. De första husen uppfördes i tre och fyra våningar, av ”Skånska cementgjuteriet” och skulle ägas av Riksbyggen och stiftelsen ”Bostäder i Karls-

Domarevägen, huset tillvänster i bild inrymde Etcéns tobaksaffär. Numera är det en Jourbutik krona”, och samtidigt byggde de lokala byggmästarna Ragnar Strigård och R. Lindström flera hus av samma storlek. Husen innehöll från 24 till 32 lägenheter, till det mesta fördelade på en- och tvårummare. Trerumslägenheter förekom sparsamt, och större inte alls, som exempel kan nämnas två hus på vardera 30 lägenheter, som uppfördes för Riksbyggen, fördelade på 12 tvårums och 18 enrumslägenheter. Man kan naturligtvis ifrågasätta om planeringen av bostadsytan styrdes av människors verkliga behov, för även om kraven inte var stora vid denna tid när flertalet fått lära sig att leva under små förhållanden, så var det inte lätt för familjer med många barn att samsas i ett till två rum, även om lägenheterna var ”moderna”. Nej, det som bestämde storleken på bostadsytor var nog dels byggekonomin och subventionerna, men främst att familjernas efterfrågan på boendeyta bestämdes av vad man kunde klara att betala i hyra. Husen var, med några få undantag byggda som hyresrätter, och att en arbetarefamilj, med dessutom ”många munnar att mätta” fick betala 35 – 40 % i hyra av intjänad lön var inte ovanligt och barnbidragen var små och bostadsbidrag förekom inte alls vid denna tid. Byggåren var en spännande tid, inte minst för oss barn som var med under de här första åren från 1942 och några år framåt. Eftersom husen uppfördes på berggrunden så föranledde det mycket sprängningsarbeten och det var en hel del fönsterrutor som drabbades av sprängsten och tryckvågor. Bara i vår lägenhet fick man sätta i nya köksfönster vid två tillfällen. Man täckte över dynamitladdningen med säckväv, och flera år efteråt kunde man se resterna av denna väv fladdrande i vinden högt uppe i de omgivande träden. Vi barn kunde röra oss ganska fritt på byggarbetsplatserna, även om vi då och då blev åthutade, och vi försåg oss med smala kopparrör som vi använde till att

skjuta ärtor med, stålklammer som vi knäppte ihop och som vi sedan fick att studsa flera meter upp i luften, och också karbid som fräste så "trevligt" när vi hällde det i vatten.

Allt husbygge uppfördes ju på platsen vid denna tid, det var långt före nutidens prefabricering, så i kvarteren blandades lukten av cement, trävirke och målarfärg med lukten från när rörmokarna värmdes upp och bockade sina rör. Åtskilliga var säkert också dom mustiga samtal byggjobbarna emellan, som vi ungar fick lyssna till.

Under de här första byggåren, som sammanföll med 2:a världskrigets intensivaste skede, så minns jag också mörkläggningen av fönster, skyddsrumsovningar och, inte minst, strålkastarljuset från Gräsvik och andra platser. Strålkastarna svepte över den mörka kvällshimlen, ofta flera ljusstrålar som korsade varandra när man följde militärt flyg över Karlskrona på dess vidare väg över Östersjön. Vi kunde också höra när luftvärnsbatteriet på Stumholmen, och andra platser sköt varnings-skott. Det var också en tid med ransoneringskort på kött, fläsk, kaffe och andra förnödenheter och begränsat utbud på importerade varor. Vi barn kände naturligtvis föräldrarnas oro, men anade nog ändå inte hur nära det var att vårt land dragits in i kriget den gången.

Husen som byggdes under de här åren på Galgamarken såg, bortsett från antalet våningar, i stort sett likadana ut, fyrkantiga med putsade gulvita fasader, flertalet var försedda med ett antal balkonger, men bara i anslutning till vissa lägenheter, samt två trappuppgångar. Alla husen hade källare med förvaringsutrymmen knutna till lägenheterna, och i flera hus fanns också en vindsvåning, med rejält tilltagna handkammare samt plats för att hänga tvätt. Endast ett fåtal hus var försedda med hiss. Något som gjorde det extra besvärligt när husmödrarna tvättade, eftersom tvättstugan alltid var belägen i källaren, och i de fall man sedan skulle bära tvätten fem tunga trappor upp till torkvinden. Ofta slog sig husmödrarna ihop om tvätttiderna och hjälptes åt att bära upp tvätten i trapporna, det bidrog säkert både till social gemenskap och gjorde tvättandet trevligare.

Tvättstugan, eller "brygghuset" som man var van att kalla det, var försett med en gaseldad tvättgryta och ett stort sköljkar. Man betalade för användandet genom att lägga mynt i en gasmätare. I källarplanet fanns också cykelrum och, i vissa fastigheter, även skyddsrum. Även om bilar var mera sällsynta vid denna tid, så hade man försett något hus med ett par garageutrymmen. Vissa hus saknade badkar i lägenheterna och där fanns i stället ett gemensamt sådant i källaren, där man fick boka tider.

Vägledande för den tidens bostadsbyggande var "Funktionalismens" krav på luft och ljus, och den sociala ambitionen att skapa lättskötta lägenheter med moderna bekvämligheter. Hur blev det då? Ja, många familjer, som i likhet med oss, hade flyttat från sanitärt undermåliga bostäder – vi kom från en liten 1800-talsstuga

Dessa kort på Galjamarksbarn är tagna på Fogdevägen av en kringvandrande fotograf 1946. På övre kortet ses från vänster bröderna Börje och Bertil "Fido" Nilsson, Bertil "Betan" Karlsson, Bertil Svedberg, Lennart Svensson och okänd. På nedre kortet ses längst ut till vänster en liten kille vi kallade "Bönan", tredje från höger är bröderna Bo "Ångan" och Lennart Svensson och längst till höger Roland Karlsson. Tyvärr har jag glömt namnet på de söta flickorna

belägen inne på Västra Prinsgatan 13's gård, där jag bott mina första levnadsår - tyckte säkert att dom hamnat i näst intill paradiset.

För även, som tidigare sagts, trångboddheten i många fall kvarstod, så var det i alla fall med den tidens mått, en modern och i många stycken bekväm bostad. Lägenheterna var ljusa och trevliga, man hade fått centralvärme och köken var väl utrustade med skåp, rejäla diskbänkar och gasspisar med ugn.

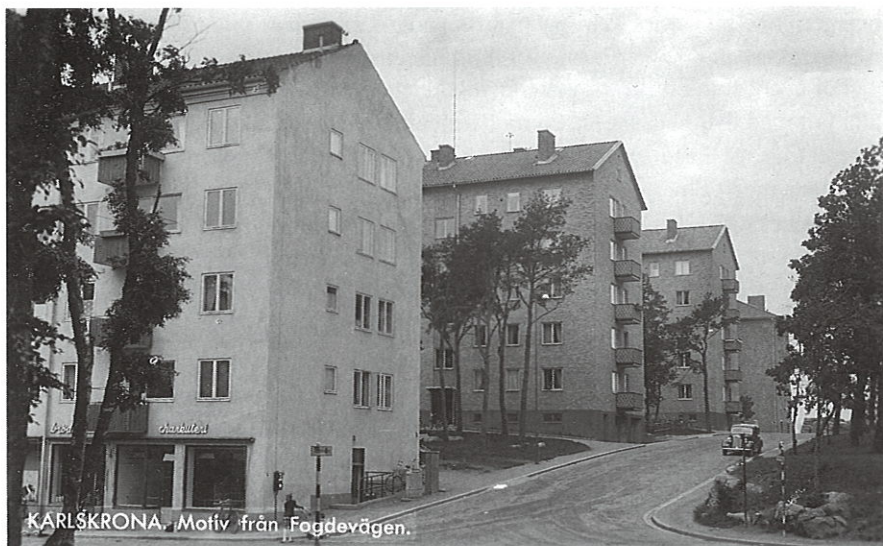
Som bekant hade vi också fram till 50-talet ett stort och väl fungerande gasverk i Karlskrona som försörjde staden med energi. Elpisar var ovanliga vid denna tid, och kyl och frys var en senare tids modernitet. Badrum i kombination med vatten-toalett fanns i de flesta husen, man ransonerade dock på varmvattnet, både under krigsåren i början på 40-talet och flera år därefter, så varmvatten till disk och bad hade man endast tillgång till ett par dagar i veckan. Däremellan fick man värma sitt vatten på spisen, det skulle dröja fram till början på 50-talet innan vi fick varmvatten alla veckodagar, då med ett visst tillägg på hyran.

Ytterområdena var också mycket riktigt, som tidningen skrev, välplanerade med stora fria ytor mellan husen och klart avgränsade gårdsytor. Man hade som sagt också lämnat mycket natur, med träd och vegetation orörd. Vid planeringen av gårdarna hade man även tänkt på att anlägga gräsmattor och, för de minsta barnens lekar, även sandlådor. Det fanns sopnedkast i trapphusen, men åren under, och närmast efter kriget, var svinmatstunnor uppställda på gårdarna, för vidare transport till djuruppfödarna på landsbygden. Stora feta råttor kring tunnorna var ingen ovanlig syn. På gårdarna fanns också mattställningar, och under 40-talet var det också vanligt att husmödrarna under sommarmånaderna hängde tvätten på tork ute, vilket senare blev förbjudet. Husen var försedda med pannor för ved- och kokseldning, och även sopförbränning förekom i en alltför oönskad omfattning, trots förbud. Det var inte sällan som brandkåren fick rycka ut och ta hand om skorstensbränder i husen. På husens baksidor fanns under 40-talet stora lager med ved uppstaplade, vilka också blev intressanta lekplatser att klättra på. Det hände att fastighetssköterna jagade iväg ungarna när vedtravarna rasade.

I juli 1944 besökte socialminister Gustav Möller och hans statssekreterare Tage Erlander, som senare skulle bli statsminister, Galgamarken och de blev imponerade av "den otroliga byggnationen" i bostadsområdet.

Folkhem och sociala förhållanden

Vilka var det då som flyttade in i det nya folkhemsbygget? Ja, det var inte svårt att få lägenheterna uthyrda, dom fylldes allt eftersom med människor ur alla socialgrupper och med skiftande yrken och bakgrund. De flesta var arbetarefamiljer där familjeförsörjaren, som i de flesta fallen var "mannen i familjen" – även om gifta kvinnor i allt större utsträckning började förvärvsarbeta - var varvsarbetare, kommunalarbetare, hantverkare mm. Men eftersom det var under och närmast efter

KARLSKRONA. Motiv från Fogdevägen.

I huset till vänster, Fogdevägen 1, hade Konsum sina butiker

krigsåren, så bodde det också påfallande många yrkesmilitärer av alla grader på Galgamarken. Men också akademikerfamiljer var väl representerade, både läkare, lärare, präster m.fl. Detta var ju under 40-talet med stor efterfrågan på moderna bostäder och egnahemsbyggandet hade inte tagit ordentlig fart. Det förekom en viss bostadssegregation även vid denna tid, genom att barnrikehusen på Gyllenstiernas väg 9, 11 och 13 tillkom, och där arbetarefamiljer erbjöds subventionerade bostäder. Jag har också en känsla av att "bättre bemedlade" familjer i första hand bodde på Domarevägen och i viss mån i bostadsrätterna på Fogdevägen. Men på det hela taget så är min minnesbild att det fanns en gemenskap och samhörighet i området, inte minst hyresgästerna emellan i det "egna" huset. Man värnade om sitt hus och sin gård, och man höll efter inte bara sina egna, utan också andras barn. Visst kunde det bli gräl och ovänskap ibland, och då gällde det kanske att ungarna skitade ner i trappen eller att man inte höll tiderna i tvättstugan. Men till det mesta tror jag att även de vuxna trivdes i bostadsområdets gemenskap.

Kvartersbutikerna och närservice

Det fanns gott om kvartersbutiker under 40- och 50-talet, och så var det också på Galgamarken. I bottenplanet på fastigheten Fogdevägen 1 fanns Konsum med tre butiker, speceri, mjölk och chark, och i grannhuset på Utridarevägen 3 hade August Andrén en speceriaffär, KBS en charkbutik och dessutom fanns en mjölkaffär i samma huslänga. Dessutom fanns Lindahls speceriaffär, en mjölkaffär och ett konditori på Domarevägen. Mjölkaffärerna hade även öppet på söndagarna mellan 9 –

Utridarevägen 3 med flera butiker i bottenplanet

11 och då var det oftast långa köer av inte minst ungar. Efter klockan 11 på söndagarna, när högmässan pågick i våra kyrkor fick inte affärerna hålla öppet, då skulle "vilodagen" respekteras. De flesta arbetarefamiljerna var vid denna tid trogna medlemmar i den kooperativa rörelsen – Konsum, men alla butikerna verkade leva gott på sina fasta kundkretsar. Dessutom fanns det vid denna tid två specialbutiker för tidningar och tobaksvaror, "Lill-Tures" längst ner på Utridarevägen och Etcéns på Domarevägen, och därutöver kiosken som låg nedanför Galgamarkstrappan intill Sunnavägen, och som också hade en stor sortering med godis och som jag kommer ihåg det, sannolikt Karlskronas största och godaste kokosbollar. På Gyllenstiernas väg hade Håkanssons en filialbutik, som vi kallade "kemikalieaffären" som även sålde kosmetika och parfym till damerna. På Domarevägen fanns en damfrisering och i änden på Utridarevägen Bergdahls "Blomsterboden" och en fiskaffär. Även om det var först några år senare som stora varuhus och köpcentra skulle ta över det mesta av marknaden, så kan man ändå förvåna sig över hur alla butikerna kunde klara sig, men det gjorde dom.

Stans enda varuhus var EPA på Ronnebygatan, och under 50-talets senare hälft tillkom Domus på Borgmästaregatan. Ännu märkligare framstår butikstätheten när man också minns alla affärerna runtom, på Polhemsgatan, Valhallavägen och, inte minst vid Bergåsa, och som hade samma varusortiment. När vi kom i nedre tonåren så var det flera kamrater som fick springschasarjobb i de närliggande butikerna. Nedanför Bergåsa, i kanten av "Galgamaden", uppförde Sigurd Råberg ett hus omkring 1950, och där startade stadsbiblioteket en filial som blev välbesökt, och i mit-

ten på 50-talet även en bio, Sagabiografen, som tyvärr försvann några år senare när TV:n gjorde sitt intåg i hemmen. Jag vill också gärna omnämna "Systrarna Glanz" spännande affär på Bergåsa, som sålde lite av varje, bl.a. klippark, med dockor, indianer och cowboys mm, till oss barn. Vid Bergåsa låg också Willners konditori, sedermera "Café Valhall", ett kärt tillhåll när vi kom upp i tidiga ungdomsåren.

Tullskolan var "vår" skola och vägen dit gick antingen via Sunnavägen, eller som oftast, att vi gick eller cyklade nedför "Lindwallabacken" till Polhemsgatan. Backen, som ligger i Gyllenstiernas vägs förlängning, kallades så för att Carl E Lindwall hade sin grävmaskinsfirma längst ner. Strax intill låg också "Träförädlingen" och ett stycke bort "Kakelfabriken". Där dessa företag låg är nu också bebyggt med flerfamiljshus.

Andra "begivenheter" vid den tiden var besöken av alla "nasare" som knackade dörr och ville sälja varor av alla de slag, jag minns särskilt en rar tant som, som med viss framgång, sålde kläder ur en katalog. Med viss regelbundenhet så kom också "skärslipare" som erbjöd sig att slipa hushållsknivar mm, samt "potatisbonden" i sin skraltiga bil till kvarteret. Selfrid Johanssons och Frilevstads bryggerier konkurrerade med att sälja svagdricka, s.k. "bultöl", till hushållen, och innanför dörren hos många familjer stod drickakärlet i sin träkagge. En trogen besökare under många år var också "Fib-gubben", en äldre man som gick runt i husen och sålde "Folket i bild" en, inte minst i arbetarhemmen, omtyckt tidning. Under stadsdelens tidigaste år gjorde kustartilleriets musikkår, som hade sitt regemente på Gräsvik, ofta marscher genom bostadsområdet, vilket var mycket uppskattat av både barn och vuxna.

Barntäthet - lekar och bus

Galgamarken var vid denna tid, omkring 1950, sannolikt Karlskronas mest barnrika bostadsområde. Det fanns alltid barn att leka med och utelekarna dominerade, det var "datten" med och utan boll, "gömme" och "fräls", det senare var en populär "rymmare/fasttagare"-lek. Flickorna hystade boll mot husväggarna, dom duktiga med både två och tre bollar igång samtidigt, hoppade rep och hoppade hage, vi spelade kula på gårdarna, och det spelades brännboll, bandy och landhockey på gatorna. Men inte minst var det fotbollen som intresserade många av oss grabbar, stimulerade som vi var av Sveriges stora framgångar i OS i London 1948, när "vi" tog guld, och sedan när det svenska landslaget vann brons i VM 1950, de stora fotbollsidolerna var givetvis Gunnar Nordahl, Nils Liedholm och Gunnar Gren. Det var ont om fotbollar i kvarteret, och den grabb som ägde en var populär, i varje fall så länge vi spelade. När gummiblåsan gick sönder så hände det att vi fyllde lädret med tidningspapper. Vår "fotbollsplan" var på en liten gräsplätt utanför Konsum eller vid lekplatsen vid "kråkaskogen", när vi inte spelade på Wämöslätten där Österleden numera skär igenom. Vi försökte demonstrera oss till en "riktig" fot-

bollsplan, då gick vi ungar runt med plakat och slagord, men det blev ingen reaktion från de styrande i kommunen den gången. När vi kom upp i tonåren så började några av oss att spela pojklagsfotboll i IFK eller i "Bollis", som Karlskrona bollklubb kallades. Även annan sport utövades på gårdarna, alltifrån boxning till friidrott, bl.a. hoppade vi höjd- och stavhopp med hemmagjorda hoppställningar. Nere i "kråkaskogen" anlade vi en cykelcrossbana där vi arrangerade tävlingar.

På vinterns tid åkte vi bob, kälke och sparkstötting, ibland nerför Fogdevägens

branta backe, eller nerför "livsfarabacken" från Snapphanevägen till Utridarevägen. Backen som inte fick sitt namn för att den var särskilt farlig, utan för att kommunens elverk hade, och fortfarande har, en ställverksbyggnad vid sidan om med skylten "Livsfara". Vi hade också en bra skidbacke ner till "kråkaskogen". Vi läste Rekordmagasinet och köpte Alfa-tabletter där askarna innehöll allsvenska fotbollsspelare, som vi samlade på och bytte med varandra. Vi läste också serietidningar som började ges ut i Sverige under 40-talet och sedan kom med ständigt nya alster. Bland dom första var Seriemagasinet med "Kilroy" och "Fantomen", "Stålmannen" och flicktidningen "Min melodi".

Vi hade ingen fritids- eller ungdomsgård på Galgamarken, det fanns två kommunala lekplatser med några slänggungor och en karusell. Under några år i slutet på 40-talet så fanns "Unga Örnar", som hade en hobbylokal på Snapphanevägen 3, och som även arrangerade spännande s.k. "skattjakter" nere i "kråkaskogen". En del äldre barn och ungdomar sökte sig till "vargungarna" och scouterna, som hade sina lokaler inne på Trossö. Innanför hemmets väggar byggde vi modeller i balsaträ, samlade frimärken och spelade sällskapspel, det var "Fia med knuff" och kortspelen "Svartepetter" och "Löjligen familjen" m.fl. spel, och så lyssnade man på radio, på dåvarande Radiotjänsts enda kanal som påannonserade sina sändningar med "Stockholm – Motala" och alltid avslutade framåt midnatt med att spela "Du gamla du fria". Populära radioprogram vid den tiden var "Frukostklubben" med

Här är ett gäng grabbar, de flesta från Gyllenstiernas väg. Bl.a. känner författaren igen Lennart "Igel" Svensson och Rolf Mattsson tillvänster på bilden. Kortet är taget vid cykelcrossbanan 1949

Sigge Furst, "Farbror Sven" Jerings "Barnen brevlåda" och inte minst, i början av 50-talet, underhållningsprogrammet "Karusellen" som engagerade hela Sverige med Lennart Hyland som programledare. Det gick ibland att få in musik även på utländska radiostationer, men oftast med störningar och ett väldigt knastrande. Musikintresset var för övrigt stort, allt ifrån slaggers till klassisk musik, men också att spela på egna instrument. TV:n kom in i de svenska hemmen på allvar under 1958, då många familjer som hade råd skaffade en apparat för att se VM-fotbollen, men under de närmast följande åren så samlades grannar och vänner hos varandra för att se intressanta program. Man läste också mycket böcker och veckotidningar och läsintresset var stort i alla åldrar.

Grabben till höger med fotbollen, på detta kort som tagits 1950, är författaren till berättelse. Springchasen i mitten är Hans Gullin och grabben med realskolemössan är Stig Borg.

De flesta familjerna hade vid denna tid ingen telefon. Var det i något viktigt ärende nära och kära sökte kontakt, så ringde man och "besvarade" närmaste granne som hade telefon, och behövde man ringa själv så fanns det en telefonkiosk med mynttelefon vid Snapphanevägen.

Som jag minns det så var det sällan trist, och när inte det egna bostadsområdet räckte till så hade vi ju den nära tillgången till Wämöskogen, eller så metade vi abborrar och annan fisk nere vid Gräsvik och Arnö, och när vi blev lite äldre även på Hattholmen där dom riktigt stora abborrarna gick till.

På "Dannemarksfjärden", utanför Gräsvik, åkte vi på vintern skridskor och på sommaren badade vi i Studentviken på Västra mark. På söndagarna drog vi ibland in till mattinéfilmerna i stan, om man lyckats skrapa ihop pengar till biobiljetten som då kostade 65 öre. Söndagarna var för övrigt också lite speciella, då skulle man ha bästa kläderna på och inte hålla på med vilda lekar, det skulle vara familjens dag och i de flesta hemmen bjöds det på lite extra till middag, ofta med efterrätt. Flera av oss grabbar hade också en period när vi sålde tidningar på söndagarna. Vi var också flitiga besökare på Idrottsplatsen på Västra mark och fotbollsplanen "muddret" vid Blå port, där vi såg "våra" lag spela i Sydöstra serien eller Blekingeseriens division 1. I bland lyckades vi med olika knep smita in på matcherna, inte bara för

att slippa betala utan mer för spänningen att inte bli upptäckta av vakterna. Denna "sport" utövade vi även när det var evenemang i Wämöparken, som den gången 1952 som folkkäre "Snoddas" Nordgren satte nytt publikrekord. IFK:s matcher i handbollsallsvenskan var också högtidsstunder, där vi ofta ingick i den trogna hemmapubliken i Sparres gymnastiksal. I slutet av 50-talet ställdes det i ordning en isbana nere i "kråkaskogen" där lokala lag spelade ishockey, vilket förekom fram tills Wämöhallen byggdes några år senare.

Vi var som sagt inga "änglar" så det förekom även en hel del bus, som då vi kastade snöbollar och sköt prick med slangbågar mot kvarterets gatlampor, busringde på dörrarna, "hartsade" vid fönster, något som var extra kul om man via brandstegen kunde fästa linan vid någon av de översta våningarna i huset, och vi "pallade" frukt, företrädesvis i trädgårdarna på Bergåsa. Vi var inte heller snälla när vi stoppade in potatis i avgasröret på potatisbondens bil. Ett annat spännande hyss var att lägga flaskkapsyler på spårvagnsspåret nere vid Valhallavägen. Det "nöjet" tog slut när spårvagnarna 1949 ersattes med bussar, den s.k. "ringlinjen". När vi kommit ett stycke upp i skolåldern lärde vi oss att tillverka svartkrut, vilket kunde ta sig lite farliga uttryck när det "exploderade". Ibland föregick dom "vilda lekarna" i husens källarutrymmen, till fastighetsskötarnas stora förtret. Men med dagens mått mätt så tror jag att det trots allt var ganska oskyldigt.

Galgamarken av i dag

Hur är det på Galgamarken i dag? Ja husen står kvar på samma plats, och ytterligare några har tillkommit, där barnhemmet låg ligger nu ett flerfamiljshus och längst ner på Gyllenstiernas väg har ett punkthus med nio våningar uppförts. De flesta husfasaderna är klädda med tegel och andra har målats om i glada färger, men några hus har också kvar den ursprungligt gulvita fasaden. Flera hus har försetts med hissar och invändigt har lägenheterna moderniserats och byggts om till större, och på hustaken och balkongerna står TV-master och parabolantennor. Ombyggnaderna påbörjades i slutet av 70-talet och utfördes med bidrag från det samhällssubventionerade s.k. ROT-programmet (ROT är förkortning av Renovering, Ombyggnad, Tillbyggnad). Tyvärr miste då också många av husen sin ursprungliga 40-talskaraktär, då det gedigna snickeriet i ursprungligt trä ersattes av spånplattor och plastmaterial. Även fasaderna har trots sin färggladhet, i många fall fått ett tråkigare utseende genom förminskade fönster och ändrade fönsterbågar. Gatorna ser likadana ut och, till stor del ser även gårdarna ut som den gången för 50 - 60 år sedan, med något mindre vegetation och gräsytor, och sandlådorna har också kompletterats med lekredskap och gungor för de minsta barnen. Gårdsplanerna har delvis asfalterats, vilket det också dröjde flera år tills gatorna blev på 50-talet. Bilarna som står parkerade runtom har blivit avsevärt många fler och ett tidens tecken är också att det inom varje kvarter finns små byggnader uppförda, s.k. miljöstationer. Där Galgamarks-

Utridarevägen med Bergdahls blomsterbod samt fiskaffär möter här Valhallavägen och spårvagn 5. (vykortet i detta nr av Kaulskroniten och är utlånade av Göran Mårtensson)

trappan ner till Sunnavägen en gång låg, finns nu en gångbro över till Wämöskolan. Nere i "Galgamaden" har ytterligare bebyggelse tillkommit och "kråkaskogen", där vi byggde hyddor och plockade blommor till våra mödrar, har till stor del röjts upp från träd och annan vegetation och är knappast längre någon skog. Men till min glädje så finns fortfarande många höga kraftiga bokträd kvar, och en del av skogsområdet har nu blivit en vacker naturpark. Min barndoms kommunala lekplatser är också borta. Galgamarksberget, där vi under de första åren på 40-talet, med slangbollar, pilbågar och andra "tillhyggen", hade våra "lekfulla strider" med Solgårdabarnen, som såg oss nyinflyttade ungar som inkräktare på "deras berg", är nu delvis bebyggt med ett stort flerfamiljshus. Det gamla Soldathemmet som låg på denna plats brann tyvärr ner till grunden i början på 80-talet. Det var också på detta berg som Galgamarksfamiljerna och de omkringboende traditionsenligt samlades varje år för att fira vårens ankomst med tal, körsång och stort majbål. Alla affärerna är borta, bortsett från att f.d. "Etcéns" på Domarevägen nu är en jourbutik och fortfarande också säljer tobaksvaror och tidningar och där "Lill-Ture" hade sin lilla butik säljer man nu pizzor och kebab. Det bor nu många "nysvenskar" inom området så även Galgamarken har blivit mångkulturellt. Det har vid mina besök varit påfallande lite barn som är ute och leker, TV- och dataspel och organisationsidrotten har tagit över mycket av utelekarna och jojon och "Femtonspelet" har konkurrerats ut av barnens tillgång till mobiltelefoner. Men vid senaste besöket i mina barndoms-kvarter såg jag några barn i tioårsåldern, blandat flickor och pojkar, som spelade fotboll på en grässlånt. En härlig syn som väckte minnen till liv. Var tid och plats bjuder på sin glädje och sina bedrävelser, men jag skulle inte vilja byta ut åren på Galgamarken mot något annat. Men så är det väl med oss alla, barndomsmiljön framstår alltid i ett särskilt skimmer.

Karlskrona för 100 år sedan

Karlskrona. Borgmästarefjorden.

Övre bilden visa det området som idag är omtvistat inför eventuell nybyggnad med stort konferenshotell. Vi ser delar av "Gasverkstomten" och "Koppehuset" till höger. Bakom Stakholmen skimtar Strandgården (Fattighuset i folkmun) och i förgrunden ser vi bron som förband Stora och Lilla Björkholmen.

Nedre bilden visar Borgmästargatan med Storkällaren till vänster. Där Wachtmeister ligger idag. Trafiken var lugn. Spårvagnar och bilar hade ännu ej kommit i bruk.

Torsdagen den 31 mars kl 18.30

Årsmöte

i Föreningslokalen Alamedan 11
Varmt Välkomna !

Styrelsens verksamhetsberättelse för år 2004

Styrelsen för Föreningen Gamla Carlscrona önskar avge följande berättelse för verksamheten år 2004, som tillika är föreningens 59 arbetsår.

Styrelsen har under året bestått av följande:

Jan-Eric Jansson	ordförande	invald 1999
Göran Mårtensson	vice ordförande	1996
Sten A Petersson	redaktör	1976
Gun Ekedahl	sekreterare	1997
Wanja Magnusson	kassör	1999
Kerstin Petersson	ledamot/kansliansvarig	1999
Gunilla Wirbrand	ledamot	1999
Rolf Andersson	ledamot	2000
Britt Hillborg	ledamot	2002
Ingemar Fredriksson	suppleant	2003
Emma Anbrand	suppleant	2004
Sven Norén	suppleant	2004
Rune Ohlsson	suppleant	2004

Revisorer

Helene Hansson	ordinarie	1993
Ingemar Nilsson	ordinarie	1999
Ingrid Wijk-Arnoldsson	ersättare	1999
Margit Svensson	ersättare	1999

Valberedning

Ulla Olby sammankallande

Nils-Erik Gustavsson och Börje Werlemark

Kommittéer utsedda av styrelsen

Redaktions- och bokkommitté: Gun Ekedahl (sammankallande), Ingemar Fredriksson, Göran Mårtensson, Sten A Petersson och Gunilla Wirbrand.

Programkommitté: Gun Ekedahl (sammankallande), Sven Norén, Rune Ohlsson, Kerstin Petersson och Gunilla Wirbrand.

Kommitté för stadsmiljöfrågor: Rolf Andersson (sammankallande), Emma Anbrand, Jan-Eric Jansson, Ingemar Fredriksson, Britt Hillborg och Sten A Petersson.

Stipendiekommitté: Gun Ekedahl (sammankallande), Jan-Eric Jansson, Gunilla Ekholm, Eva Malmgren, Hans-Göran Rydberg och Kerstin Södöö.

Bild-, data- och webbansvarig: Göran Mårtensson och Rune Ohlsson. Olle Magnusson (adjungerad),

Pressklippansvarig: Gunilla Wirbrand.

Styrelsens arbete

Styrelsen har haft 11 protokollförda sammanträden. Utöver dessa har enskilda styrelsemedlemmar träffats informellt för kommittémöten.

Vid Blekinge Hembygdsförbunds årsmöte förlagt till Alltidhults f d skola deltog: FGC:s ordförande Jan-Eric Jansson, sekreteraren Gun Ekedahl, Sten A Petersson och Kerstin Petersson.

Föreningens medlemsantal

Den 31 december 2004 uppgick antalet medlemmar till 4123.

Årsavgiften

Medlemsavgiften för 2004 har varit 75 kronor.

Årsmöte

Föreningens årsmöte ägde rum i Föreningslokalen torsdagen den 25 mars.

Ordföranden hälsade välkommen och förklarade att Ingemar Fredriksson ombetts berätta något ur Karlskronas historia för de närvarande. Detta istället för den musikstund vi är vana vid när någon av våra kulturstipendiater gästade oss.

Ingemar Fredriksson berättade inspirerande och humoristiskt om Karlskronas stadsfarmare och speciellt om Anna på mossen.

Vid årsmötet avgick Stanley Wangvik, som varit suppleant under två år. Vid samma tidpunkt avgick också Annicka Frisell och Maj-Britt Gustavsson som båda varit suppleanter under ett år. Medlemmarna bjöds på kaffe med dopp i föreningslokalen.

Övriga aktiviteter

6 februari

Elever från Högskolan (BTH) besöker FGC. Göran Mårtensson lämnar uppgifter inför elevernas projektarbeten.

- 23 februari Kaulskroniten packas och expedieras
- 18 mars Allsång med Anna-Stina Borrum.
- april Studiecirkelar startar. Tema: Lär känna Din stad.
- 19 april Studiebesök på Porslinans museum.
- 21 april Däkorna från Gamla Vis- och Spelmansklubben besöker föreningen och bjuder på ett underhållande program.
- 28 april Möte på Blekinge Museum.
- 1 maj Reveljen passerar, stannar och spelar utanför lokalerna. Reveljkorten delades ut som vanligt under marschen. FGC hade Öppet Hus och serverade kaffe, småfranska och kaka.
- april,maj Tre stadsvandringar: Västerudden, Saltö och Björkholmen (god tillslutning).
- 27 maj Nostalgisk Dag i Wämöparken, försäljning, medlemsvärning.
- 5 juni Blekinge Hembygdsförbunds årsmöte, förlagt till Alltidhults f d skola. Jan-Eric Jansson, Gun Ekedahl, Sten A Petersson och Kerstin Petersson deltog.
- 6 juni FGC deltagar i nationaldagen.
- 9 juni Eva Malmgrens jordfästning. Ordf Jan-Eric Jansson, sekr. Gun Ekedahl och Sten A Petersson deltog.
- 24 juni Lövmärknaden. Öppet Hus i föreningslokalen, försäljning på den vanliga platsen framför Trefaldighetskyrkan.
- juli Onsdag em, FGC har åtagit sig passning/guidning Pantarholmsstugan, Vega-Svens stuga och O W Anderssons stuga i Wämöparken
- 29 juli-1 aug SAIL 2004.FGC har haft försäljning och medlemsvärning i handelshamnen.
- 7 och 14 aug Två stadsvandringar: Wämö udde och Hantverkaregatan. (god tillslutning)
- 15 aug Hembygdens Dag i Wämöparken, försäljning, medlemsvärning.
- augusti Studiecirkelar startar. Tema: Lär känna Din stad och Kända och mindre kända personer i K-na.
- 23 aug Sammanträde i Ruthensparre angående skog och mark. Rolf Andersson deltog.
- 16 september Lars Jerrhag och Kerstin Mattson gästar föreningen och bjuder på sång och musik. Mycket uppskattat. (30 pers).
- 18 nov Eminente programledaren Rolf Johansson ordnar musikgissning med priser. Elever från Wämöskolan presenterar Världsarvet.
- 28 nov Julskyltningsdagen och 1:a advent. Öppet Hus i förenings-lokalen med glögg och tillbehör. Försäljning av föreningens böcker m m. Vi sjunger julsånger till Anna-Stina Borrums ackompanjemang.

16 dec Önskeprogram – filmstund.

FGC har förevisat föreningslokalen och visat några av sina många filmer för ett antal olika fackliga organisationer samt för ett antal föreningar (14). FGC har visat filmer i föreningslokalen under 2004 enligt vårens program (Kaulskroniten 2:2003) och enligt höstens program (Kaulskroniten 1:2004) (2).

Redaktionskommittén har under året arbetat med Kaulskroniten och bearbetat material för nästa årsbok.

Programkommittén har haft sammankomster för att sammanställa program för hösten 2004 och våren 2005 – återgivna i Kaulskroniten 2:2004 resp 1:2005.

Kommittén för stadsmiljöfrågor har besvarat stadsmiljöfrågor, samt sammanställt pressmeddelanden i ärendena.

Medlemsbladet Kaulskroniten, nittonde årgången, har utkommit med två nummer, 1:2004 och 2:2004 på 48 sidor vardera. Redaktör för båda utgåvorna var Sten A Petersson.

Gåvor Ett flertal penningssummor har av medlemmarna donerats till FGC och till Jultomtefonden under året, då medlemmarna anser att föreningen bedriver en viktig verksamhet och är därför villiga att tillskjuta ett belopp utöver medlemsavgiften. Gåvor såsom en medalj i guld, tavlor, kartor, foton, tidningsklipp av Backlagsrim, ljudband med intervjuer med Bengt Garting och Hans-Göran Rydberg, inspelade av Radio Blekinge 1987, minnesskrifter, fakturor från gamla firmor i K-na, böcker m. m.

I övrigt Ordföranden och övriga styrelsemedlemmar har varit föreningens representanter vid flera olika tillfällen. FGC-suppleanten Rune Ohlsson har hjälpt föreningen med att scanna in foton och kartor i databas. Föreningen vill till Rune rikta ett särskilt tack för hans arbete.

Årsrapport 2004 **från Gamla Carlsronas stadsmiljökommitté**

I likhet med tidigare år så har föreningen varit starkt engagerad i frågor avseende bevarande och utveckling av vår stadsmiljö. Vi har besvarat remisser beträffande kommunens planer för nybyggnation, men också genom deltagande i debatter och projekt samt genom inlägg på lokaltidningarnas insändarsidor, framfört föreningens synpunkter.

Stadsmiljökommittén har under året genomfört tre planerade sammanträden där remisser och yttranden diskuterats, härutöver tillkommer ett större antal mer informella kontakter. Plan- och byggfrågor har också dryftats med många enskilda medlemmar i samband med föreningens olika arrangemang, möten, studiecirkel eller vid spontana samtal. Alla yttranden har rapporterats till, och godkänts av föreningens styrelse.

Under året har föreningen bl.a. avgivit remissvar till samhällsbyggnadsförvaltningen angående kommunens planer för ny förskola på Hästö, program för förnyelse av Hoglands park, reviderad detaljplan för Pottholmen, ny biograf på Ronnebygatan/Stenbergstränd, ombyggnad av Sjöbladsskolan och nybyggnation på Västerudden. Remisshandlingar och yttranden finns arkiverade i föreningslokalen. Föreningen har också agerat med debattinlägg till stöd för Marinens framtida verksamhet i kommunen och bevarandet av Karlskrona som örlogsstad. I debatten kring ett hotell på Gasverkstomten har föreningen tagit ställning mot ett sådant bygge på denna plats. Under året har föreningen varit väl representerad i av Karlskrona kommun arrangerade debatter och projekt.

/ Rolf Andersson

Slutord

Det gångna året vill vi sammanfatta som ett bra verksamhetsår för föreningen Gamla Carlskrona.

Av känd anledning har vi visserligen inte givit ut någon årsbok men vårt medlemsblad "Karlskroniten" har fått ett mycket uppskattat och extra trevligt mottagande denna årgång med som vanligt fina vitsord och goda omdömen.

Våra studiecirkel har, även under det gångna året, varit uppmärksammade och fångat deltagarnas intresse. Vi tackar särskilt, Ingmar Fredriksson, för ett fint samsatt material som vi uppskattar väldigt mycket. Vi fortsätter under jubileumsåret med cirkel då intresset för dessa är stort.

Till alla som har deltagit i föreningsarbetet vill vi framföra ett varmt tack för ett mycket gott samarbete och fina kontakter i övrigt.

Alla föreningsmedlemmar vill vi uttrycka vår tacksamhet till. Mycket intresse för föreningens verksamhet finns och vi får mycket stöd och vänligt gensvar från föreningens medlemmar. Detta är ovärderligt och stimulerar oss i vårt fortsatta uppdrag för föreningen.

Styrelsen

Bild ur föreställningen "Arsenik och gamla spetsar". Den galne Teddy, Hans Blemmer, med trumpet, tror att han är president Roosevelt. Han är invigd i källarhemligheten med de tolv gömda liken efter de bamhårtighetsmördare. Övriga rollfigurer spelas av Sven-Gösta Elmqvist och Curt Lambert-Olsson.

Föreningen Gamla Carlsrona firar 60-årsjubileum 2005

Jubileumsrevyn "Vi går igen" Med revypärlor från 1931-2005

Återupplev nummer som framförts och skrivits av bl.a. Stig Wihlborg, Martin Okmark, Åke Carlsson, Acek Petersson, Edith Rosenquist och Christer Peters.

Lyssna på kupletter och skratta åt nya och gamla sketcher. Här finns fiskargummor, båtsmän, tvättkärringar, Frasse & Claura, politiker m.fl. Nostalgi och rykande aktuell humor och satir i skön blandning.

Vi minns dessutom Sällskapet Jultomtarnas Operettensemble med ett stort och glittrigt operettpotpurri med bl.a. Rose-Marie, Csardasfurstinnan och Glada Änkan.

Sparresalen, Karlskrona

Fredag 11/3 kl. 19.30, Lördag 12/3 kl. 15.00 och 19.00,

Söndag 13/3 kl. 15.00 och 19.00

Fred. 18/3 kl. 19.30 samt Lördag 19/3 kl. 15.00 och 19.00

Medverkar gör det gamla goa revygänget
(som så sent som 2003 gjorde succé med sin påskrevy Hönseriet)

*Christer Peters, Annica Stoltz, Sonja Pettersson,
Mats Altvall, Ann-Sofi Rosenberg, Daniel Othfors,
Rasmus Lundgren, Gudrun Oscarsson, Lars Molander,
Elisabeth Svensson och Bengt-Allan Heideman.*

Biljetter säljs från och med 1 februari 2005 via
Föreningen Gamla Carlsrona, Alamedan 11, 371 31 Karlskrona.
Tel. 0455-101 90 resp. 101 91.

**Miss inte detta unika tillfälle att få se, skratta och njuta av
2 akter revyhistoria från Karlskrona i nutida tappning!**

Imp. Hugo Anderssons Fäpappers

Silkkommersens pågående för fullt vid Bornästankajen. I bakgrunden skymtar gasverket och salustånden, som fanns innan saluhallen byggdes. Denna handcolorerade bild är från förra sekelskiftet 1900.